

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23993
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	131
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 131

UNDERSTANDING
TO
UNMOVED

understanding adj I विजानत् — आभिज्ञ

f(आ) — चिकित्स f(चिकित्सुषी) RV

— चेतनावत् Nir, MBh 12.14, Sāṃkhyak, Suśr

— विद्वस् f(विदुषी) RV, etc विद्वन्

AV 9.9.7 — विद् KathUp, Mn, MBh, etc विद

— बोध AshtāvS — अवगमिन् ifc BhP

— दर्शिन् ifc R 2.64.3, 1. ¹⁶/₁₇, Ragh 14.71, Kum 2.1

Hit 1 .

II उपलब्धिमत् — उपमन्यु

Sāy

चङ्

ifc Kathās 82

अनुभू

ifcnot understanding

आविजानत्

RV 1.164.5,

KenaUp, Mn 3.97, Yājñ 2.258

अमन्यमान

RV 1.339

rightly u.

पश्य

f(आ) Up

u. a person's luckymarks

लक्षणज्ञ

(ifc) BhP

u. heroism

शूरवीर्य

Kathās

u. marks (esp. those on the body)

लक्षणज्ञ

R, VarBrS

u. men

लोकज्ञ

u. the real nature ofthings

प्रतिबुद्धवस्तु

BhP

u. the sense

भावग्राहिन्

Pañcar u. the world (N. of a Buddha) लोकेविद् Buddh

u. well (said of Rudra) स्वपिवात RV 7.46.3 ' u.

what is to be understood ' (the mind) ज्ञेयः Yājñ 3.

154 .

being understood गम्यमान W . ॐ

being understood by the good सत्संग्रह BhP .

causing to understand गमक Sarvad 1.35

प्रत्यायक Sarvad (प्रत्याकत्वम्) making

to u. अनुभावक f(इका) .

understanding n A I मति f ŚBr, etc

मनस् n RV, etc मन्त्र m W मन्मन्

m RV बुद्धि f Sāh धी धीदा

L प्रलिभा MBh, Kāv, Sāh चेतना

Yājñ 3.175, MBh, etc (often ifc (f आ) Mn 9.67, MBh,

etc) चिति f VS (?) चिकित्सु

f AV 7.52.2 मेधस् m (ifc) मेधा

संविन्ति f NṛisUp, Kir विन्ति

f SamhitUp धारणा Yājñ 3.73 क्रतु

m RV, VS, TS, ŚBr

धिषणम्

BhP 8.5.39

प्रतिपद् f L — प्रत्ययः — प्राज्ञा

L — शेषुषी Vās, Rājāt .

A II अनुभावकता — आत्मन् m(ifc)

— सिद्धि f W — प्रधानम् L —

विद्रवः L — उच्चतः L — यद्वा L

— पुरंजनी Gal — श्री only L .

adapted to the understanding

मनोयुज् mfn RV,

VS, AV

beyond the reach of the u.

बुद्ध्यतीत mfn MW

deficient in u.अप्रचेतस् mfn R₁^V, AV 20.128.2destitute of u.मनोपेत mfn KaushUp endowed withgreat u.विपुलप्रज्ञ mfn MBh, विपुलबुद्धि mfn Susr

विपुलमाते

mfn Bhartrendowed with u.

बुद्धिमत्

mfn GrŚrS, MBh, etc

बुद्धियुक्त

mfn MWसमनस ^{mfn} BhP

चित्तवत्

mfn in compthe female u.

स्त्रीबुद्धि

f MWgood u.

सुधी

Subh

साधुधी

MW

सुबुद्धि

f Pañcat

सुप्रतर्कः

MW

भद्रक्रतु

m growth o.

u. बुद्धिबुद्धि f Mn 4.19 having a good u. सुधी

mfn R, Kathās, etc साधुधी mfn MW

सुमेधस् mfn RV, etc having a great u. महाधी

mfn Śis, Śrutab महाबुद्धि mfn R, Pañcat

महामति mfn MBh, R, etc having a keen u. विमनस्

mfn RV 10.82.2 having a penetrating u. विमनस् mfn

RV 10.82.2 of good u. सुबुद्धि mfn Kāv, Kathās, etc

of little u. अल्पमेधस् mfn (Pañ 5.4.122 Sch)

KathUp, etc of weak u. दीनदक्ष mfn RV 10.2.5

relating to u. बोद्ध mf(ई)n Sāh right u.

सौमनस्यम् Ragh, Suśr, Kathās void of u. गतचेतन

mfn Nal, R 2, 4.22.30 want of u. अबुद्धि f without

u. आयित् mfn RV निर्मेध mfn .

understanding B I ज्ञप्ति f VarBr, 1.2, Kathās,

BhP 10.89.2, Sarvad 11 f (ifc ज्ञप्ति)

विज्ञाति f 'SBr विज्ञानना L अवगमः

Bhag 9.2 etc बोधनम् Ragh प्रबोधनम्

Pāncat चित्ति f RV 2.21.6, 10.85.7, VS, TBr 2,

ŚāṅkhŚr, Kaus 42 — प्रविचेतनम् Hariv —

अनुभवः — ग्रहः Bhāṣhāp, BhP, Sarvad, Sch

on Jaim Kaps — ग्रहपम् Mn 2.173, MBh 3.14, Ragh,

etc — परिग्रहः Pāṇ Sch — उपलब्धि f

MBh, Susr, Tarkas, Sarvad, etc — प्रतिलम्भः Sarvad

_____ (esp. intrinsic knowledge or science as one of the

faculties connected with the senses) मननम् Hariv,

Śāṅk, Sarvad — दर्शनम् Mn 6.74, Yājñ 1.8, Bhag,

etc .

B II समीक्षा BhP — धीतयः f pl RV

— कासू f L — खम् L .

not understanding अप्रतिपत्ति f Nyāyad right u.

सम्प्रतिपत्ति f Kaṇ, Pat, MBh, etc thoroughly u.

समाधिगमः BhP u. a hidden meaning क्षिप्ति f W

u. by anything गृहीति f Bādar 3.4.23 Sch the u. of

(a particular meaning) विज्ञानम् (ifc) Kās on Pān

2.3.17, 66 etc u. the sense अर्थगति f Pat u. with

difficulty दुर्विज्ञानम् until u. यावद्ग्रहणम् ind

Hir .

understanding C I बोध्यः Kāv, Rājat, Pur _____

प्रबोधः Ragh, BhP, Sāntis, प्रबोधकः (ifc) _____

विद् f RV, KaushUp (pl.) Bhām _____ संविद्

f VS, etc महत् (in phil.) _____ विज्ञानम्

AV, etc .

C II निर्विवरता Śis 9.44 .

complete understanding प्रतीति f Śak, Śamk,

Kathās, etc _____ संविज्ञानम् Śamk, Sarvad consis-

ting of u. प्रज्ञामय mf (ई) n MBh desirous for

u. विजिज्ञासु mfn R endowed with right u. सविज्ञान

mfn SBr endowed with u. सप्रज्ञ mfn MBh the eye of u.

प्रज्ञाचक्षुस् n Mālav, Vajracch ' giving pleasure to

people of little u. (N. of work) गुणलेशसुखदम्

having a woman's u. स्त्रीप्रज्ञा SBr made of u.

प्रज्ञामय mf (ई) n MBh man of u. कवि m

not desirous of u. निजिज्ञास mfn Nyāyas Sch perfect

u. सम्बोधः MBh, Hariv protected by u. प्रज्ञागुप्त

mfn ŚārngP right u. सम्यग्बोधः Pāṇ 1.3.47 Sch

— सम्यगवबोधः Pāṇ 1.3.47 Sch सम्यगाज्ञा

Mahāv the sheath caused by the u. being associated with the

organs of perception विज्ञानमयकोशः MW through u.

बोधतः ind MW want of u. दुष्प्रज्ञानम् MBh .

clear understanding D संज्ञा (ifc f आ) ŚBr,

etc — अभिसमयः Buddh to come to an u.

संविद् संवेत्ति, संविच्चे MBh, R — व्यावृत्

व्यावर्तते (rarely P) AitBr coming to a mutual u.

समयः TS, etc mutual u. संज्ञा (ifc f आ)

TBr, SBr, Kathās — संविद् f TUp, Mn, MBh, etc .

the being understood ज्ञातत्वा Sarvad —

सिद्धत्वम् BhP सिद्धता — गति f Pat .

the being understood as प्रेक्षा (ifc) Nir 1.17

the being u. by anything प्रचान्तत्वम् Heat the

state of not being u. अप्रतीति f .

causing to understand बोधनम् Sāh .

understood adj I ज्ञात AV 19.15.6, 'SBr, etc

प्रज्ञात Mn, MBh, etc विज्ञात

संज्ञात बुद्ध Āpast, MBh बुद्धित w

प्रबुद्ध Kap वित्त विदित

RV, etc विन्ना L संविदित MBh,

VarBrS, Inscr प्रतिपन्ना Kum मन्तित

L अनुभूत लक्षित Ratnav

उपलक्षित गृहीत 'Sak, Mudr

उपलब्ध ' (having the meaning of) गत

L _____ अवगत L _____ गतार्थ Sāh 6.34

_____ दृष्ट MBh, Kāv, etc _____ प्रमित W _____

प्रतीतिमत् Harav _____ प्रतीयमान

Pāṇ, Sāh. ~~_____~~

II अवित , अवीत Bālar, Kir _____

मत RV, etc _____ अवधृत Comm on Mn 3.

135 _____ अवसित _____ यात Pat _____

उचित 'Sis' _____ आहत L .

badly understood कूपरिज्ञात Pāṇcat easily u.

सुग f(आ) MW not commonly u. नातिरूढ

Kāvyād not u. अप्रतीत Sāh, etc — अनभिगत

ŚBr perfectly u. सम्बुद्ध R .

to be understood ज्ञेय ŚvetUp 1.12, MBh 3.2737

Nal, etc — विज्ञातव्य KaushUp — विज्ञेय

Mn, R, VarBrS — बोध्य Vedāntas, BhP, Sāh, etc

— बोधनीय MBh — वेद्य ŚvetUp, MBh,

etc — वेदितव्य ŚBr, etc — संवेद्य

— अवधार्य — धारयितव्य Śamk —

प्रतिपत्तव्य Car, 'samk — ग्राह्य Mn 1.7, MBh,

etc — गृहीतव्य Pāṇ 1.1.20 Sch — लभ्य

Up, MBh, etc .

to be understood उपलभ्य VP — गन्तव्य

Pat — गमनीय W — गम्य Mn 12.122,

Megh, etc — अवगन्तव्य — समाधिगम्य

'Samk — अवसेय Jain, Comm etc — संविभाव्य

BhP .

anything which can be understood by explanation

व्याख्यागम्यम् MW difficult to be u. दुर्ज्ञेय

— दुर्बोधि R 4.17.6, BhP , etc दुर्बोध्य Sch

on Mricch 4.8 — दुर्बगम BhP 5.13.26 —

असुगम Comm — दुर्बधार्य Sarvad 58.66,

दुर्बबोध BhP 10.49.29 — दुर्बधित्य MBh

— दुर्गहि Kāth 31.15, MBh, Kāv, etc दुर्गह्य

MBh, Hariv, etc — दुर्बिभान दुर्बिभावन, दुर्बिभाव्य

Kāv — दुर्बह — दुर्बितर्क, दुर्बितर्क्य

BhP — दुर्बन्तु RV 10.12.6 — प्रतिपत्तिनिष्ठ

Ragh easy to be u. सुज्ञान f(आ) Vām 2.1.3

सुबोध f(आ) Kāv, Pañcat, BhP

सुगम f(आ) MBh, BhP, etc सुखग्राह्य

सुग्रह Sāh easy to be u. भाव्य Vām inten-

ded to be u. अवगतव्य not to be u. निविद्धस्थ

MBh 2.845 to be thoroughly u. संनिबोद्धव्य VarBrS to be

u. after ज्ञातव्य MBh, Hariv. to be u. as

प्रत्येतव्य (nom) RPrāt, Śamk to be u. in a parti-

cular sense ग्राह्य Vop 6.15, Pāṇ, Sch very difficult

to be u. सुदुर्निद MBh, सुदुर्निद R .

intended to be understood विजिज्ञासितव्य ChUp

wished to be u. विजिज्ञासितव्य ChUp .

undertake vb I आरम्भ् P Ā 1Br, ŚBr, MBh,

Ragh, Kathās, etc — प्रारम्भ् प्रारभते (with acc.

or inf) MBh, Kāv, etc — समारम्भ् समारभते₂

(rarely समारभाति) TS, etc — आभिपद्

— आभिप्रपद् MBh — प्रतिपद् प्रतिपद्यते

Nir, MBh, Kāv — प्रपद् प्रपद्यन्ते ~~प्रपद्यन्ति~~ (ep. also

प्रपद्यति) MBh, Kāv — समापद् समापद्यते

Kārand — कृ cl 2 P Ā, cl 1 P Ā, cl 5 P Ā, cl 8 P Ā

RV, etc — उपकृ उपकरोति, उपकुरुते

R — उपाकृ उपाकरोति, उपाकुरुते

TS, AitBr, ŚBr 14, Lāṭy, Mn, etc — संयोगं कृ

— आस्था आतिष्ठति, आतिष्ठते MBh,

R, Hariv, BhP, Kathās, etc — (a march) समास्था

समातिष्ठति, समातिष्ठते MBh, R, etc —

चर cl 1 चरति rarely चरते RV, AV,

etc — अभ्याचर MBh 12.9719 — आचर

आचरति MuṇḍUp, Mn, MBh, etc — उपचर

उपचरति TS 3.1.6.1, ŚBr — आदा

उपादत्ते

ep. also rarely P Ved generally Ā butalso P BhP, etc

— उपादा उपादत्ते

Hariv, Kum, etc

— समादा समादत्ते MBh

ग्रह् cl 9 गृभ्णाति, गृह्णाति, गृह्णीते

RV 10.31.2, MBh 3.13, BhP, etc

— सम्परिग्रह्

सम्परिगृह्णाति, सम्परिगृह्णीते MBh — जुज्

caus योजयति (Pass योज्यते) Mn, Yājñ, MBh,etc — आभियुज् PĀ — उपयुज् only Ā

(Pāṇ. 1.3.64) उपयुज्

(but also rarely P) MBh

— प्रयुज् प्रयुङ्क्ते (rarely प्रयुनक्ति)

Vait, R, caus प्रयोजयति Kām — प्रवृत्

caus प्रवर्तयति KātyŚr, MBh, etc — सम्प्रवृत्

caus सम्प्रवर्तयति MBh, Hariv — क्रम्

cl 1 क्रमते Pāṇ 1.3.38, 3.1.14, Kās (loc) Bhaṭṭ

15.20 — आभिक्रम् RPrat — आक्रम्

P Ā R 3.4.5 — उपक्रम् उपक्रामति (rarely

उपक्रमति) उपक्रमते Lāṭy, MBh, Ragh, etc

— प्रक्रम् प्रक्रमते MBh (also P)

Kāv, etc _____ विश् विशति R BhP _____

प्रविश् प्रविशति, प्रविशते MBh,

Hariv, R, etc _____ समाविश् समाविशति R

_____ समुपाविश् समुपाविशति R _____

प्रतन् प्रतनोति, प्रतनुते MBh, Kāv, Rājat _____

उपप्रे उपप्रेति RV, AV, ŚBr, Kenop _____

अध्यवसो cl 4 अध्यवस्यति _____ उद्यम्

उद्यच्छति (if the result of the action returns to

the agent, Pāṇ 1.3.75) उद्यच्छते _____ प्रसु

प्रस्तौति (in RV also प्रस्तवते) Mālav,

Dhūrtas, Bhaṭṭ — उपे उपेति RV 2.2.11,

AV 9.6.4, VS, AitBr, ŚBr — उपाह उपाहरति,

उपाहरते MBh, Nir — उपसृ उपसरति

ŚāṅkhBr, ChUp .

II अवगम् अवगच्छति MBh 5.740 —

अवागम् RV 3.31.14 — आभिगम् आभिगच्छति

— उपगम् उपगच्छति ŚBr, R —

आरुह् - आरोहति Ā — समारुह्

समारोहति KaushUp, Mn, etc — धृ Pass

ध्रियते (ep. also ध्रियति) (dat.) acc. or

inf AV, ŚBr, ChUp — आसद् आसीदति

(Ved also आसदति) AV, MBh, R, BhP, Kum, Ragh, etc

— उपशक् desid उपशिक्षते ŚāṅkhBr —

या cl 2 (Dhātup 24.41) याति RV —

आलभ् आलभते TS — आदिश्

आदिदेष्टि, आदिशति rarely आदिशते

MBh — शिक्ष cl 1 शिक्षति (in later langu-

age oftener Ā) TS, AV — अवत् cl 1 अवतरति

— आवी आवेति — (अ) cl 2

(Dhātup 24.50) (जाति) Campak .

to fix upon (foot, eye etc i.e. undertake begin)

निबन्ध निबध्नाति (with loc) Hariv, Kāv,

Pañc to put (foot eye etc i.e. u. begin) निबन्ध

निबध्नाति (with loc) Hariv, Kāv, Pañc to u.

anything इ cl 2 एति अयति, अयते

(with acc) to u. anything against ^{दो} समुद्घोगः (acc)

with caus of कृ and gen) to encourage to u. व्यवसो

caus ^{व्यव} साययति VS, TS .

to be undertaken आसृ caus Pass आसायते

Hariv .

to be going to undertake प्रपद् desid प्रपित्सते

Das .

undertaken adj I आरब्ध AitBr, R, BhP, Kathās,

etc — प्रारब्ध MBh, Kāv, etc — समारब्ध

MBh, Kāv, etc — समुपारब्ध MBh —

आरम्भित — उपक्रान्त MBh, Mālav, etc

— सोपक्रम Cat — आस्थित MBh, R

— प्रतिष्ठित Pañcat (B अनुष्ठित) —

समुपास्थित f(आ) R — अभिपन्न

— प्रतिपन्न W — व्यवस्त Divyāv,

व्यवसित (with dat. or inf) MBh, Kāv, etc ____

व्यवसितम् impers (with dat. or inf) ____ प्रयुक्त

R, Mālav, Prab ____ योजित Yājñ ____ उद्यत

R ____ ~~आरूढ~~ आत्त (Pāṇ⁷ 4.47) MBh 13.3567, आदत्त

Hariv 11811 ____ आरूढ ____ उपाकृत ____

उपाहृत AV 10.1.19 ____ आचेष्टित Daś .

II प्रवितत . MBh ____ उद्धारित ____

समीहित R, Bhartr, Pañcat ____ निर्यापित BhP

not undertaken before

अनाचीर्ण

R one whohas u.

प्रविष्ट

BhP, Rājat

— आस्थित

MBh, R, Mn, Śis, etc — समापन्न (instr)

Kāraṇḍ

(e.g. a vow)

उपेत

MBh, Ratnāv, Sāh,

etc one who has u. religious observances

प्रविष्टदीक्ष

Bcar

one who has u. (the study of)

आभिक्रान्तिन्

(loc) Lāṭy a thing u.

उपेय

Mn 7.215, Mālav

(an enterprise) u. without money

निर्धन

Cāṇ .

one who has undertaken

उपगतवत् w —

विहितवत् w .

to be undertaken

आरब्धव्य MBh आरभ्य

ife

— आरम्भणीय — समारभ्य MBh

— प्रचारितव्य AitBr — उपक्रमणीय L

— उपक्रमितव्य R — उपेय Mn 7.215, Mālav

— उपसर्तव्य Nir — (a vow) ग्राह्य Kathās

97-38

— वोढव्य MBh .

impracticable to be undertaken

अनारभ्य

improper to be u.

अनारभ्य .

having undertaken

उपक्रम्य

ind p —

समादाय ind Divyāv .

made to undertake

ग्राहित

R (G) 2.7.14.

to be urged to undertake anything

गाहयितव्य

(acc) Daś 8.218 .

undertaker n (of a sacrifice)

प्रयोक्तृ

m

KātyŚr, Sch .

the undertaker of any work

अनुष्ठातृ

m AV, etc .

one who undertakes

उपेतृ

mfn Mn 7.215

उपक्रन्तृ

Vop .

one who undertakes much (without finishing any thing)

प्राक्रमिक

mfn Gaut, Sch .

one who is about to undertake

उपाचिकीर्षु

mfn

Comm on Br ĀrUp .

undertaking adj उद्यत — उद्यमिन् —

आभिपन्ना — उद्युक्त — आभिसंवृत्त R

— परिग्रहक (ifc) L — गत्वर

f(ई) (with dat.) Naish 17.71 .

undertaking the Dīkshā together सहदीक्षितिन्

TāndBr u. which यत्कर f(आ) Pāṇ 3.2.21

Vārtt — यत्कारिन् TBr .

intending to undertake आरिप्सु

Nyāyam .

undertaking n I आरम्भः Mn, Pañcat, Megh, etc

— आरम्भणम् — प्रारब्धम् Kāv, Pañcat

— प्रारम्भः Kāv, Var, Pur, etc — समारम्भः

MBh, R, etc — समारम्भणम् Kāv —

आभिक्रमः — उपक्रमः Lāṭy, KātyŚr, BhP,

Sāh, Sarvad, etc — प्रत्युत्क्रमः L — प्रवर्तः

W — ~~प्रवर्तः~~ ^{सम्प्रवर्तनम्} _{MW} — योगः RV, AV, TS

— प्रयोगः ŚBr, ŚrS — संयोगः Āpast, Mn,

R — आचरणम् Kād, Sāh — प्रचरणम्

ŚrS, Bāler — उद्यमः — अनुष्ठानम् —

प्रस्तुतम् Mālatīm .

II क्रिया (Pāṇ 3.3.100) KātyŚr, Mn, Yājñ,

etc — उपगमनम् — ग्रहणम् R 5.76.22,

Pāncat — परिग्रहः Mn, R, Hariv — उपायनम्

ŚBr 11, KātyŚr — उपसदनम् Gaut — समादानम्

Lalit: .

the act of undertaking anything उद्योगः a great u.

महारम्भः Subh an indeclinable sīad to imply v.

उप not u. अनारम्भः relating to the u. of

a religious vow व्रतादानीय Kaus the success of an

u. आद्यसिद्धि f IW the u. and concluding of a

vow व्रतादेशनविसर्गः m pl. PārGr u. anyth-

ing क्रमणम् (dat.) Pāṇ 3.1.14 u. a religious

obligation व्रतादानम् HParīś the u. of any reli-

gious obligation व्रतसंग्रहः L u. religious

observance for a particular purpose and the observances

themselves दीक्षा AV, VS, Br, ŚrS, etc .

enjoying new undertakings

आरम्भरुचि mfn

performing great u.

महारम्भ

mfn Kām .

not having sufficient strength to undertake anything

अप्रतिवीयरिम्भ

mfn SaddhP .

the under timber

अधोदारु

n .

underwood n

कृपीटम्

RV 10.28.8

—

(often the lair of wild beasts)

कक्षः

VS, TS,

TāṇḍyaBr, Mn, etc .

undeservedly

अतदहम्

ind .

giving to the undeserving

अपात्रदारिन्

mfn

liberal towards the u.

अपात्रवर्षिन्

mfn Hit

an u. object

अपात्रम्

Bhag, Kathās

u. of punish-

ment or reward

अनर्ह

mf(आ)n

अनर्हत्

mfn .

done undesignedly

अनाभिसन्धिकृत

mfn .undesirable adj

अनिष्ट — अस्पृहणीय.

undesired adj

अनीप्सित — अप्रचोदित

Mn 4.248 .

doer of acts undesired (by his foes)

अविहृतक्रतु

Sāy .

not killing undesiredly

अनक्राममार

mfn AitĀr.

undesirous adj

अनिच्छ, अनिच्छक, अनिच्छत्,

अनिच्छ

Vishnus

— अस्यूह

Mn 6.96 .

undespised adj

अगर्हित .

undesponding adj

अनिर्विद् .

undestroyed adj

अनष्ट — अनाश —

अनुद्धत .

undeterminable adj

अनिर्धार्य .

undetermined adj

अनिर्धारित — अनिर्णीत.

not undetermined

असंक्रसुक

Mn 6.43 .

undeveloped adj

अव्याकृत

SBr 14, BhP

अव्यक्त

Up, Pāṇ, Mn, etc .

having undeveloped limbs (as an embryo) अविकृताङ्गः

SBr 4

having u. wings

अज्ञातपक्ष

(a plant)

whose leaves are still u.

सगर्भ

f(आ) Kāśikh.

undeviating adj अस्वलित — अविप्लुत

Mn 2.249, MBh 12.1203?

— अविद्वरत

RV 4.36.2.

undevoted (to) adj अभक्तिमत् .

undigested adj आम f(आ) Suśr —

साम Car, Bhpr — अजीर्ण — अपरिजीर्ण

Suśr — अपक्व f(आ) — अविपक्व

Bhpr — अपाकिन् — विदग्ध w

— विष्टब्ध Suśr — कृत् f(आ) L .

the receptacle of the undigested food आमाशयः

MBh, Yājñ, Suśr to remain u. (in the stomach) विष्टब्ध

विष्टब्धोति, विष्टब्धनाति Suśr u. grass in

the bowels (of an animal killed for sacrifice) ऊवध्यम्,

ऊवध्यम् RV 1.162.10, AV. TS, ŚBr, KātyŚr, etc .

undiminished adj अनुज्झित — अलुप्त

— अ^{वृ}द्धः ŚBr 12 — अविक्षित RV 7.1.
^

24 & 8-32-8, अविक्षीण ŚBr 1 — अप्रक्षित

RV 1.55.8 .

giving undiminished wealth

अनवभ्रराधस्

RV

of u. glory

अलुप्तमहिमन्

— अकृशकीर्ति

Bcar .

undiscernible adj

अविज्ञेय

Mn 1.5. & 12.29,

Bhag 13.15, Jaim

पारोक्ष

f(ई)

BhP

पारोक्ष्य

f(आ) BhP .

undiscernibleness

अविज्ञानत्वम्

NṛisUp .

undisciplined adj

दुर्विनीत

MBh, Kāv, etc

दुर्विनीतक

Kathās 20.9 .

undiscriminated adj

अविवेक

L —

अनवाच्छेन्न — विवक्षित W .

undiscriminating adj

अविवेकिन्

Comm on BrĀrUp, ~~****~~

etc — निर्विवेक Subh — अविवेचक

Sāṅkhyak — अविचार Kathās — निर्विशेष

f(आ) MBh, R, etc .

undispersed adj

अव्यस्त Lāṭy .

undisputed adj

अविसंवादित MārṅP —

अप्रतिरु — अप्रतिबन्ध —

अपरवोज्झित — अवदानद AitBr —

निव्यजि .

undissembeling adj निर्व्यलीक MBh, R, etc .

undistinguishable adj अविभाव्य MBh 12.3491 &

Ragh 7.35 — अविज्ञेय Mn 1.5 & 12.29, Bhag

13.15, Jaim — अचित्र — अवयुन RV

6.21.3 .

undistinguishableness n

अचिन्तम् RV 4.51.3 &

6.49.11 .

undistinguished adj

अपरिच्छिन्न .

undistinguished adj निरक्षिण f(आ) R,

Kathās विशक्षित w निर्भिन्न w

अविवेकिन् Sāṅkhyak , etc .

undistracted adj अनन्य f(आ) .

undistributed adj

असृष्ट .

undisturbed adj I

शान्त

Up, MBh, etc

अविरवण्डित

MārkP

अविघ्नित

R 1.62.12

अस्वलित

Ragh 5.20, 18.14, BhP, etc

एकाग्र

अव्यग्र

f(आ) MBh, R

— अक्लिष्ट — (as a sacrifice) अविदुब्ध

ŚBr — निराबाध f(आ) MBh, Hariv .

II अपखोजित — निभृत Hcar

— असपत्न f(आ) (chiefly Ved) RV 10.

159.4 & 5, 174.4 & 5, AV, etc .

undisturbed by fear भयाबाध Nal u. condition

असपत्नम् AV u. in mind निरुद्विगमनस्

MBh, R .

to be undisturbed

सम्, स्तम्

cl 1

समति, स्तमति Dhātup 19.2 .

undisturbedly

अनु स्वधाम्, स्वधाम् अनु,

स्वधा अनु, स्वधया, स्वधाभिः .

undisturbedness n — अविद्यम्

Ragh 1.91 .

prayer for undisturbedness अविद्यमङ्गलम्

Mālatīm .

undivided adj — अविभक्त — Laṭy, Bhag 13.16,

Rājat — अखण्डित — अविपुक्त

Ragh 13.31, Venīs, Kām — अव्यावृत्त — Comm on

Nyāyad — अचिन्त — अनुद्धत —

निष्कल

Up, MBh, etc ' — ' (in arithm.) (inte

ger whole (as number.))

अभिन्न

giving one's undivided thought to

अनन्यचित्त

f(आ)

अनन्यचेतस्

(with loc) u. inheri-tance

आवेभागः

L

with u. attention

एकाग्रम्

MBh

एकाग्रतः

ind Vet .

undo vb प्रमुच् प्रमुञ्चति, प्रमुञ्चते

RV, ŚBr, KātyŚr, ChUp — मोक्ष cl 10 (Dhātup

33.57) मोक्षयति Suśr — (especially a

bow-string) अवतन् अवतनोति RV, AV, ŚBr

— उद्ध उद्धरेते MBh, Ragh, Prab, etc

— व्याकृ व्याकरोति, व्याकुरुते RV, AV, VS,

ŚBr — मिथुया कृ मिथुया करोति Āpast .

undoing n हति f Vop .

the being undone विमोक्षः PārGr .

undone adj A अकृत f(आ) —

शेषकारित MBh — आविहित L .

B विघटित W — हत Mn, MBh,

etc .

undoubted adj अशङ्कित Mn 12.108 —

असंदिग्ध Jain, Pat — निःसंशय MBh,

R, etc (also निःसंशयित Kād) — अविक्लित

Sarvad — स्थिर f(आ) Mn, MBh, etc

— (' having fixed certainty ') दृढनिश्चय w .

undoubtedly

निःसंशयम्

ind MBh, R .undoubtedly

अविशङ्क्या

instr ind MBh, Hariv,

etc .

undress vb

आमुच् आमुञ्चति R —

उच्छद् caus उच्छादयति — समुच्छद्

समुच्छादयति MW — व्यपकृष व्यपकर्षति

MBh .

undressed adj A

अनावृत — निरम्बर

f(आ) MBh, Kathās

— उच्छन्त — आमुक्

— विद्रथ

f(आ) RV 4.32.23 (not in

Sāy) .

B आपन्न L — आम f(आ)

undressed rice आमन्नम् having u. उच्छाद्य

ind p R .

undressing नशीकरणम् W .

undried ginger

शृङ्गारम् (only L) .

undulate vb

उदृ उदृति ऽBr 5.3.4.5.6 .

to cause to undulateउत्तरंगय Nom

उत्तरंगयति

Prasannar .

undulating adj उद्गावच ŚBr, TS, MBh, R, Mn,

etc — ऊर्म्य VS 16.31 — ऊर्मिन्

RV 9.98.6 TS 1, MBh, etc — ऊर्मिमत् R —

उन्मत्तान्त L — तरलित Gīt 7.11, ŚārngP

— विभङ्गिन् MW — बन्धुर f(आ)

Un 1.42 Sch) L .

undulating

विधूननम्

Cat

विधूननम्

L .

undulation

n

ऊर्मिमत्ता

—

वलनम्

(ifc f आ) Kāv, Sāh, Rājat .possessing undulations

भङ्गीमत् , भङ्गीमत्

mfn MBh .

unduly वृथा ind MBh, Kāv, etc .

undyed adj अरक्त Mn 10.87 .

undying adj अमर f(अमरा Mn 2.148,

अमरी R 1.34.16) ऽBr 14, etc — अममि

AV 8.2.26 .

unearthed with a spade खनातक mfn ĀpŚr

17.26 .

most uneasily

सुदुःखम्

ind MBh, R, etc

uneasiness n I दुःखम् (ifc f आ) ŚBr 14.

7.2.15, Mn, MBh, etc — दुःखता ChUp 7.2.6, R

— अशमः L — निःशमः L —

कष्टम् R, Kathās, Pañcat, Śak, Hit — व्यथा

MBh, Kāv, etc — उत्सुकता, उत्सुकत्वम् Pañcat .

II बाधना Nyāyas — आदीनवः —

दुःखम् f — विधुरदर्शनम् MW .

any cause of uneasiness व्यलीकम् MW a

condition of u. दुःखासिका Subh 156, Kād freedom

from u. अनुद्वेगः great u. समुत्क्रेशः Car having

no u. अव्यतीक mfn internal u. अन्तर्वेगः

not feeling u. निर्व्यतीक mfn MBh suffering u.

खिन्ना mfn Mn 7.141, MBh, etc the u. connected with

pain दुःखदुःखता SaddhP u. of mind चित्तासुरवम्

VarYogay 9.10 with u. परिक्लिष्टम् ind .

uneasy adj

दुःख

R, Hairv

— दुःस्थ

Pur, Rājat,

दुःस्थित

Kathās, Pur, Rājat

—

उत्सुक

R, MBh, etc

— निहृदि

Mālav 1. ¹⁷/₁₈feeling uneasy

अस्वस्थ f(आ) Mn 7.226,

MBh, etc very u.

समुत्सुक

f(आ)

MBh, Kāv, etc

— समुत्क्षिप्त

Susr .

to be uneasy

दुःखम् आस्

Ratn 4. ¹⁹/₂₀

—

असुखाय

Nom

असुखायते

Jātakam

—

पीडाय

Nom

पीडायते

Sāṅkhyak Sch

—

विशङ्क विशङ्कते

MBh .

to feel uneasy उत्किश उत्किशति —

परिखिद् परिखिद्यति

BhP .

to make uneasy खर्ज् cl 1 खर्जति

Djātup 7.54 .

having become uneasy उत्किक्ष्य ind p Susr .

uneatable adj अशुभोज्य Hariv — अखाद्य .

the uneatable part of a fruit चोचम् L .

uneaten adj अशुक्ल .

uneducated adj निर्विद्य Kām — अल्पविद्य

Mn 11.36 — दुर्विद्य Rājat 1.356 —

निःसंस्कार .

uneffected adj असिद्ध — अनुत्पन्न

— आविहित L — अनुपपन्न .

unembarrassed adj निःसम्भ्रम (with infin)

Rājat _____ अपराधीन Naish .

unembodied adj अमूर्त Sūryas .

unencumbered property

अनन्याश्रितम् (in law).

unendangered adj

अनृक

RV.

unenduring adj

असहन

f(आ) (ifc)

Kathās

असहिष्णु

Kathās, etc .

unenergatic adj

मन्दोत्साह

Sak

निःसत्त्व

MBh, Kāv, etc

शिथिल

f(आ) MBh, Kāv,

etc .

unenjoyed adj

अभुक्त — अनुपभुक्त .

unentire adj

असमग्र

MBh, etc .

unervious adj उमत्सर Mn 3.231 , etc _____

निमत्सर MBh, Kāv, etc विमत्सरिन् Heat .

having an unequable disposition विषमशील W .

unequal adj विषम f(आ) Br, SāṅkhGr, Mn,

etc — विषमीय g गहादि — (by

birth or in number or surface) असम Mn 10.73,

Kir 5.7 etc — (by birth or in qualities) असमान

f(आ) VS 5.23 , etc — विसदृश f(आ, ई)

RV, KātyŚr, Sch etc — दुःसम L — असंगत

(Pāṇ 5.1.121) Pañcat (Hit) — न्यूनाधिक .

consisting of unequal Pādas विषमपाद f(आ)

Nidānas having an u. number of verses विषमर्च

ŚāṅkhŚr having u. Padas (a stanza) विषमपद

f(आ) RPrāt, RAnukr, VS, Anukr produced by u. quali-

ties or quantities विषमरूप्य L resulting

from u. quantities विषमरूप्य W undergoing u.

(medical) treatment विषमक्रिय Śuśr to make u.

विषमीकृ विषमीकरोति Śis Sch u. division of

property amongst cohiers विषमविभागः W u. in

measure विमात्र Lalit u. partition न्यूनाधिकविभागः

unequalled adj असम f(आ) RV, AV, etc

— असमसम Lalit — विषम f(आ)

w — अतुल — अतुल्य —

निरुपम f(आ) Hariv, Kāv, etc — अप्रतिम

f(आ) — अप्रतिवीर्य MBh, R —

निष्प्रतिद्वंद्व MBh — शुद्ध MW द्वितीयरहित

— अतिरिक्त .

the being unequalled असमता Naish of u.

form अप्रतिरूप f(आ) R, etc of u. power

अप्रतिबल R of u. strength असमात्योजस्

RV 6.29.6 possessed of an u. chariot असमरथ

VS 15.17 of u. act विषमकर्मन् n W .

unequally विषमम् 1nd MW — विषमेण

1nd .

uneroticallyविदेवम् ind 'SBr .unerring adjअमोघ f(आ) _____ (as an

arrow or a thunderbolt)

साधु f(वी) RV, 'SBr_____ वैशारद f(ई) BhP _____ अव्यतिरेक

L अव्यभिचारिन्, अव्यतिरेकिन् _____ (said of

arms) अकूट f(आ) Yājñ .

of unerring purpose अमोघार्थ RV of u.

valour (N. of Śiva) अमोघविक्रमः u. in punish-

ment ' (N. of Śiva) अमोघदण्डः ' the u. rays '

(N. of the rays immediately after sunrise and before sun-

set) अमोघकिरणानि n pl. VarBrS .

unerringness (of a weapon) अमोघता Kir.

unessential adj गुणभूत Sarvad 6.55 & 69

गौण f(ई) MBh 12.13, Pat, Kaps, etc

बहिर्गङ्गा Saṃk, Pāṇ Sch अन्यथासिद्ध .

anything unessential अङ्गम् the being u.

अङ्गता, अङ्गत्वम् considering to be u. आविवक्षा

Pat an u. condition or relation

गुणवृत्ति f KātyŚr

u. part of any action

गुण

ŚāṅkhŚr, ĀsvŚr, R 5.1.71

an u. secondary action

गुणकर्मन्

n Madus, Nyāyam, Sch

an u. text

अङ्गमन्त्र

IndSt .

unestablished adj अनुद्धत — अप्रसिद्ध .

to render unavailing प्रमृज प्रमार्ष्टि

(प्रमार्जति, प्रमार्जते MBh प्रमार्जयति Suśr)

uneven adj असम Mn 10.73, Kir 5.7, etc _____

(as a path) असमन f(आ) RV 6.46.13 _____

उच्चावच ŚBr, TS, MBh, R, Mn, etc _____ विषम

f(आ) MBh, Hariv, Kāv, etc _____ विषमीय g गहादि

_____ उन्नतानत L _____ दुःसम L _____

वन्धुर f(आ) (Un 1-42 Sch) _____ वन्धूर

(Un 1.42 Sch) L _____ दन्तुर f(आ Vop) (Pāṇ

5-2 106) Naish 7.13 (दन्तुरता f abstr) _____ असंगत

(Pāṇ 5.1.121) Pañcat (Hit) — उत्खातिन् Śak 10.6

(v.1. ^{for} ~~pp~~ उत्खातिन्) — उत्कट .

level and uneven ground समविषमानि n pl. Pañcat

Śis made u. स्थपुटित g तारकादि —

स्थपुटीकृत Kāsikh — विषमित Kir placed or

situated u. place (higher or lower) विषमगत Āpast

rather u. विषमक VarBrS u. ground विषमम्

VS, TS , ŚBr, etc — उत्खातम् — उपह्वरः

RV 1.62.6, 87.2, 8.6.28 — आवापः L u. place

विषमम् VS, TS, ŚBr, etc an u. rock विषमशिला

' u. shadow ' (the shadow of the gnomon at noon when

the sun is on the equinoctial line) विषमच्छाया

W u. zodiacal sign पुरुषक्षेत्रम् Var very u. अत्यसम.

to appear uneven विषमाय Nom विषमायते

Cāṇ to become u. विषमाय Nom विषमायते Cāṇ

विषमीभू, विषमीभवति Śak to make u. विषमीकृ

विषमीकरोति MBh — स्थपुट्य Nom स्थपुट्यति

Cand — स्थपुटीकृ स्थपुटीकरोति Hear .

unevenly दुःषमम् ind .

a house built unevenly (viz. with angles) गोमुखम्

L standing u. साचिस्थित W u. raised स्थपुट

mf(आ) n Hear, Kāsikh an u. raised place स्थपुटः

L .

unevenness n

विषमम्

VS, TS, ŚBr, etc

Kās

(of ground)

वैषम्यम्

MBh

(as

on the surface of the tongue) कण्ठकः

Car कण्ठकम्

L.

connected with or produced unevenness

विषमीय

g

गरादि

unevolved (in Sāṅkhya phil) (Evolver of all

things) अव्यक्तम् KaṭhUp, Sāṅkhyak, etc .

unevolved nature

प्रधानम्

Sarvad .

unexhausted adj

अदस्त

TBr, Kāṭh .

unexcited adj

निरुद्धिग, निरुद्धेग MBh, R .

unex^{el}cluded adj

अनपरुद्ध JaimUp .

unexpected adj अनपेक्षित — अतर्कित —

अचिन्तित — अचिन्त — अहेतुक f(ई)

BhP — आन्कस्मिक f(ई) Suśr, rañcat, etc

— आन्कालिक f(ई) Mṛicch, Kum 3.34 etc

— अकाण्ड — यादृच्छिक f(ई) Mḍh,

Daś, etc — कान्कतालीय R 3.45.17, Comm on Pāṇ

5.3.106 — अज्ञात .

a new and unexpected appearance अनन्तारः Ragh 3.36

& 5-24 etc any u. acquisition अनभ्रनृष्टि f Kir 3.5

(in rhet) a figure of speech which describes the u. return

of anything to its former state

पूर्वरूपम्

Kuval u.

appearance

उत्पातः .

unexpectedly

सहसा

अतर्कितम्

ind

अशङ्कितम्

ind Kathās

अन्काण्डे

ind

आपाततः

ind

यदृच्छा

ibc

यदृच्छया

ind

कान्ततालीयम्

ind

MBh

12.6596

कान्ततालीयवत्

ind Hit .

after the manner of the crow and the palm-fruit (as i

in the fable of the fruit of the palm falting unexpectedly

at the moment of the alighting of a crow and killing it)

ककतालीय

mfn R 3.45.17, Comm on Pāṇ 5.3.106

anything found u.

वनेकिंशुकाः m pl. Pāṇ 2.1.44 Sch

वनेवित्त्वकाः

m pl. Pāṇ 2.1.44 Sch occured u.

अतर्कितोपपन्न

Kum

one who comes u.

कामगः

unexpended adj

अभुक्त .

having one's guilt not settled i.e. unexpiated

अनिष्कृतेनस्

mfn L .

unexplained adj

अनिर्दिष्ट .

unexpounded adj

अव्याकृत

ŚBr 14, BhP .

unextended adj अनायत — निरायत W .

unextinguished adj अनिर्वाण — अनुद्धात

TBr — अनिशान्त 'Sis' .

unextirpated adj अनुच्छिन्न .

unfaded adj विमलान MW — अनभिमलान

of unfaded colour अनभिमलानवर्ण RV 2.35.13 .

unfading adj

अम्लायिन्

Kathās .

unfailing adj

अमोघ f(आ)

अव्यभिचारिन् 'Sak, Rājat, etc (as help) अव्यभि

RV 1.112.6

शशाय

f(आ) RV .

अमोघदर्शनः

' of unfailing eye ' (N. of a Nāga)

~~अमोघ~~

Buddh of an u. eye or look

अमोघदृश

BhP ' the

u. one ' (a poetical N. of the night)

अमोघ (with

or without

रात्रि

) MBh .

unfair adj

विषम

f(आ)

Mn, MBH

38612

unfair attack

दुराक्रमणम्

an u. battle

कूटयुद्धम्

Ragh 17.69

u. behaviour

असमत्वम्

MaitrUp

an u. dealer

चौर

Pañcat 1.8.¹¹₁₂ & ¹⁸₁₉ (also

in comp translatable as adj.)

an u. game

दुर्धृतिम्

(Bhīma) who struck an u. blow (at Dur-yodhana)

जिह्मयोधिन् w .

unfairly निषमम् ind MW .

fighting unfairly कूटयोधिन् mfn R —

जिह्मयोधिन् mfn MBh 9.3366 .

unfaithful adj अपव्रत RV .

an unfaithful wife असती MBh, R, etc an u.

woman मनोहारी L .

to become unfaithful to विहृ विकरोति,

विकुरुते' (loc .) Mn 9.25 — अतिचर् —

(a husband) उच्चर् उच्चरति , उच्चरते

(Pāṇ 1.2.53) .

with unfaltering step अस्वलितप्रयाण mfn Hit .

unfasten vb उन्मुच् उन्मुञ्चति, उन्मुञ्चते

RV 1.25.21, AV — उन्मुच् caus उन्मोचयति MBh,

R, Kathās — विप्रमुच् विप्रमुञ्चति MBh —

व्यवमुच् (only ind व्यवमुच्य) R — उद्घट्

caus उद्घाटयति — समपाव् समपाव्णोति

MBh .

to unfasten one's self उच्छ्वस् उच्छ्वसिति

उन्मुच्यते

BhP

उन्मुच्य

(only) / AV 14.1.57, 2.10.6.

ŚBr .

unfastened adj निस्त्रस्त AV, etc विनद्ध

AV

उत्कीर्णित

Kād 2

ऋथ

Kāv, Kathās

उच्छ्वसित — उच्छ्वसित Megh .

having bonds unfastened निस्त्रस्तबन्धन Kathās

to become u. (as hair) विस्त्रंस विस्त्रंसते

(ep. also P) RV, Br, Up, Hariv, Rañcar to be u.

उन्मोचनीय Megh 95 — उद्धेष्टनीय Megh 95 .

unfastening (the act of) n विस्त्रंसनम् Gīt

— उन्मोचनम् — उच्छ्वसितम् Megh, Ragh.

unfastening completely उन्मोचनप्रमोचने n. du.

unfathomable adj अगाध f(आ) —

अनवगाह्य — दुर्गाटि (Hariv) दुर्गाधि (Susr)

दुर्गाह्य — दुर्बोधि R 4.17.6, BhP, etc दुर्बोध्य

Sch on Mricch 4.8 — दुरधिगम Kir 5.18 —

अप्रमेय Mn 1.3 & 12.94 , etc — (river) दुष्पद

RV 1.53.9 — दुरत्यय R 3.71.15 BhP .

any unfathomable depth (of a river etc) उग्रगाधः

TāṇḍyaBr .

unfathomed adj

दुर्वासित

BhP 12.12.66 .

unfavourable adj I

अनिष्ट — विपरीत

MBh, Kāv, etc

— अप्रसन्न — अपरक्त VarBrS

— (to) अपरत (abl.) Nir — पराङ्मुख

f(ई) MBh, Kālid — (as fate) पराङ्मुखीभूत

Pañc

— प्रतीपिन् (g सुखादि) —

वाम f(आ) Kāv, Kathās — विधुर

f(आ) Kāv, Kathās, Rājat .

II निरनुरोध Kāv — असामन्य AitBr

— अपशुष्क f(आ) TS (sch) .

having an unfavourable issue अस्वन्त not u.

to the labours of men (N. of the seven Parja-nyas or rain-

clouds) आशिमिविद्विष् Tār (quoted by Say on RV 2.12.

12) rendered u. विकारित Hit an u. time विषमकालः

MW — असमयः Kathās, Venīs to become u. to

अपरञ्ज् अपरज्यते

MBh, Kir 2.49 to be u. to

अपवी अपवेति

RV 5.61.18 and 10.43.2

अपवेन्

RV 4.8.2 .

unfavourableness n (of time) विपत्ति f Kām .

unfavourably असाम्ना instru. ind ChUp .

not unfavourably आविषमम् Ind BhP .

unfearful adj अभय f(आ) .

unfeathered adj

निष्पत्त

(as an arrow)

निशिख

RV .

unfeasible adj

अविषद्य

MBh, R 2.20.33 .

unfeeling adj निःस्नेह f(आ) with प्रति

Kāv, Pañc

— असिक् — कृपाहीन .

unfertile adj फलशून्य W .

unfetter vb विनिगडीकृ — उद्दामय Nom

उद्दामयति Kād 2 — निरङ्कुशाय Nom

निरङ्कुशयति Kād .

unfettered adj विरुद्धः Kāv, Rājat, Kathās

— परिमुक्तबन्धन 'Sak — उन्मूलन BhP

11.1.4 — समुन्मूलन BhP — उद्घाटन Ragh,

unfettering n निपाशनम् Nir .

unfiltered adj अगालित सुस्र .

unfinished adj

असमाप्त — सशेष

KātyŚr

— सान्वशेष f(आ) MBh, Kāv, etc —

शेषकारित

MBh

— अनुपस्कृत —

अनिष्कृत

RV .

to leave unfinished

परिहा

caus

परिहापयति

Mn 8.206

— शब्

cl 10

शास्यति .

unfit adj अयोग्य KātyŚr, etc — अयुक्त

MBh — अयुक्तरूप Kum — अक्षम Jātakam

— निःसामर्थ्य MBh — अहित RV 8.62.3

— निहित w — अपथ्य — अननुमत

— अनाप्त Mn 8.294 — अप्रतिरूप f(आ)

ŚBr 14 — असमञ्जस MBh, etc — दुःसम

L — असार Mn 8.203 , Suśr, etc — निरुपपत्ति

— पराचीन Hcar — निर्मल्य Grīhyas,

caused by unfit drink अपश्यनिमित्त a girl said

to be u. for marriage सांकारिका L (v.l.३ सांकारिका)

a girl u. for marriage विगता L produced in u.

ground अभूमिज Susr receiving u. presents

असत्परिग्रह Mn 11.194, 12.32 u. for work कार्यक्षम

Hit u. recipient अपात्रम् Bhag, Kathās u. season

अन्तु u. to be done व्यतीक MW to become u.

for अपात्रीभू (gen.) Jātakam to make u. to

collect alms in अगोचरी (अगोचरीकरोति)

Divyāv .

unfitly असांप्रतम् ind MBh 5.3255 etc _____

अयथा ind BhP .

done unfitly अयथाकृत mfn VarBrS .

unfitness n अयोग्यता, अयोग्यत्वम् — अयोगः

Kāvyād — नियुक्ति f w — अनौचित्यम् Sāh

— असारता Yājñ 2.60, Ragh 8.50 —

आनर्थक्यम् L .

unfixed adj चालित MBh, etc —

चलाचल RV 1.164.48, R 5.42.11, Nīt .

unfixedness n अन्नास्था .

unfluctuating adj स्थिर f(आ) RV, etc .

unfold vb प्रोन्मील् caus प्रोन्मीलयति Cat

— वितन् वितनोति, वितनुते RV, etc

— प्रकटीकृ Kāv, Pañc, etc — प्रथ्

caus प्रथयति (rarely प्रथयते) Kāv, Pur

— विप्रथ् caus विप्रथयति MBh —

जृम्भ् cl 1 जृम्भते (ep. also जृम्भति)

MBh, Hariv, Bhartr 3.41, Rājat 5.269 — पुष् cl 1

(Dhātup 17.50) पुषति (trans.) cl 4 (Dhātup

26.73) पुष्यति cl 9 (Dhātup 31.57) पुष्णाति

RV, etc — व्यनुधा RV 1,166.10 — अञ्च

cl 10 or caus अञ्चयति .

to unfold one's self विसृ विसरते, विसिसर्ते

(with तन्वम्) RV 10.71.4 .

unfolded adj व्याकृत — विवृत (also

विवृत) MBh, VarBrS, etc — प्रकृत Kāv, Pur

— प्रकाशित — दातित (g. कृतादि

Gaṇap) Sāh 10.66^a — उत्पिञ्जर, उत्पिञ्जरीभूत

Comm on Śis 4.6 — उत्पिञ्जल Śis 4.6 .

to become fully unfolded समुन्मील समुन्मीलति

Amar, Prab to be u. संजृम्भ संजृम्भते Rājat .

unfolding adj विपाटक MarkP .

' unfolding itself ' (a small shoot blade petal,

leaf | दलम् (दलः L) MBh, R, etc .

unfolding n प्रथनम् Rājat — स्तम्भितम्

Kathās 26.89 .

(in dram.) the unfolding of the faculties in

carrying out an object

विवोधः

Bhar, Dāser, etc .

unforbidden adj

अनिषिद्ध — अप्रतिषिद्ध

Susr

— अनिवारित .

unforeseen adj आकस्मिक f(ई) Susr, Pañcat,

etc अदृष्ट 'SBr अवितर्कित R 2,69.21

आपत्तिक Comm on Un 2.45 .

referring to the unforeseen consequence of an act

अपूर्वीय L u. calamity अदृष्टम् the u. conse-

quence of an act (as heaven of religious rites) अपूर्वम्

Nyāyam u. danger अदृष्टम् an u. event (as birth etc)

partly resulting from an act and leading to totally u.

consequences (as heaven etc) कालिकापूर्वम् Nyāyak .

having an unformed mind अकृतबुद्धि mfn —

अकृतात्मन् .

an unfortified (?) town वर्मवत् n MarkP .

unfortunate adj अभाग्य — मन्दभागिन्

Kāv मन्दभाग्य Kāv, etc मन्दभाज् MBh —

दुर्भाग Suśr, VarBrS, Pañc, BhP, दुर्भाग्य Tattvas

— निभाग्य L — अल्पभाग्य f(आ) MBh,

R, etc — अभग AV 5.31.11 — अप्रियभागिन्

— मन्दपुष्य Hcar — दुर्देववत् Hit —

दुर्गति MBh, etc दुर्गति R 7.88.3 — शुभेतर

Éis — अलक्ष्ण f(आ) Ragh 14.5 —

विगतलक्ष्ण f(आ) Kathās — विगतशील Yājñ, MBh

— भ्रष्टाश्री Pañcat (v.l.) — निःश्रीक

MBh, Pur — गतलक्ष्मीक R 1.60.17 — आपन्न

Śak, Kathās, etc — आपद्ग्रस्त — विपन्नक

MW — विपद्ग्रस्त W — विपद्ग्रस्त W —

निपत्तियुक्त W — व्यसनिन् MBh, Kāv, etc

— उपहतक L — सुखेतर MW —

अनर्थ .

hopelessly unfortunate (lit. whose fortune has

given up rising) निरस्तसुखोदय f(आ) Amar very

u. सुदुर्भग f(आ) BhP — सुमन्दभाज MBh —

भृशदुःखित NaI to be u. विभ्रंश विभ्रंशते

PāncavBr — व्यूध् pass व्यूध्यते SBr .

unfortunately सकष्टम् ind Hasy .

unfounded adj निर्मूल BhP — निर्युक्ति

Gol, निर्युक्तिक — हेतुशून्य Pratāp —

अवास्तव .

unfounded praise मिथ्यास्तनाः m pl / मिथ्यास्तोत्राणि

n pl Kāv, Rājat u. report लोकविश्रुति f w .

unfrequent adj निरल f(आ) Kāv, Kathās, etc .

unfrequented (by) adj खिलीभूत (gen.) Cer

5.12, Kum 2.45, Hcar, Naish 17.37 .

unfrequented forest निर्जनवनम् MW .

unfriendly adj आप्रिय — अप्रेमन् L

— दुर्मिलम्, दुर्मिलीय V 6.22, दुर्मिल

BhP 7.527 — द्विषत् ŚBr, Mn, MBh, etc —

जातिवत्सल MarkP — निरनुरोध Kāv —

प्रतिसाम Pāṇ 5.4.75 — कुमुद् L कुमुद्विन्

BhP 10.20.47 — दुष्प्रावी RV 4.25.6 .

in an unfriendly manner प्रतिलोमेन ind Cāṇ

in an u. way असाक्षा instr ind. ChUp made u.

विकृतबुद्धि MW rendered u. विकारित Hit an u.

act अमित्रकर्मन् n Bear u. behaviour रुक्षभावः

Ratnāv an u. relationship पञ्चपदी Pañc 2.123 u.

speech अभिवादः (v.1. अतिवाद) MBh 12.9972

to act in an u. way towards विकृ विकरोति, विकुरुते

(gen. loc) MBh, Kāv, etc — व्यभिचर

व्यभिचरते
व्यभिचरति, (acc or gen .) MBh, Kathās to become

u. वैरीभू वैरीभवति Śak to be u. द्विष् cl 2

द्वेष्टि, द्विष्टे (ep also द्विषति, द्विषते) RV, AV,

ŚBr, Mn, MBh, Kāv, etc .

unfruitful adj अफल f(आ) RV 10.97.15

etc वन्ध्य f(आ) Mn, MBh, etc वन्ध्य

हताश f(आ) w अवेक्षिन् L .

not unfruitful अवन्ध्य f(आ) (अवन्ध्य)

is the better spelling) .

unfruitfulness n निष्फलत्वम् Mricch 4.9 .

unfulfilled adj अनिवृत्त .

unfurrowed adj

अहल

Pāṇ 5.4.121, अहलि

Pāṇ 5.4.121 .

ungenerated adj

नोत्पादित .

ungovernable adj अनिरुद्ध .

ungracious adj निरनुग्रह Bhp — दुर्विद्वत्

RV .

having an ungracious aspect प्रतिकूलदर्शिन MW

u. behaviour असमत्त्वं MaitrUp .

ungrammatical adj अनवृत्त Bhp .

ungrammatical language अपभ्रंशः — (comp-

ared to a deer as grammar to a lion) अपशब्दः Subh

u. speech

वाग्दोषः

W .

spoken ungrammatically

अपशब्दित

mfn R .

ungrateful adj भक्तज्ञ — कृतघ्न f(आ)

Mn, R, etc BrahmvP — कृतनारक Hit कृतनारक

— अनुपकारिन् — नष्टक्रिय Pañc 3.245 .

ungreasing n निःस्नेहः Dhātup .

unground adj सम्पृष्क ĀpGr अक्षत .

eating unground grain (as ascetic) दन्तोत्खलिन्

Mn 6.17, Yājñ 3.49 Mh 9.2182, 13,647 दन्तोत्खलिन्

MBh 9.2166, R 1.52.26, 3.103 .

unguarded adj अपाल f(आ) — विपाल

Mn 8.240, etc .

ungrudging पृ पृणत्

Av .

unguent n अभ्यङ्गः Suśr, etc _____ (used for

rubbing the feet) अभ्यञ्जनम् ŚBr, etc _____ स्नेहः

(स्नेहम् g अर्चिर्नादि ifc f आ) ŚāṅkhBr, etc

_____ लेपः MBh, Hariv, Suśr, etc _____ प्रलेपः

Suśr, ĀrkP, Suśr Var _____ प्रलेपनम् Car _____

esp. the fragrant unguent of sandal) विलेपः BhP

_____ विलेपनम् (ifc f आ) MBh, Kāv, etc _____

वर्णकः, वर्णकम्, वर्णिका AitĀr, ŚāṅkhGr, etc (ifc f

अन्ता) _____ संघर्षणम् MBh _____ (applied to a

wound or sore) उपनाटः _____ पङ्कः, पङ्कम् (g

अर्चिर्चादि) (in comp) Kāv, BhP _____ समात्मनम्

Śak (v.1.) _____ समात्मनः MBh _____ समात्मनम्

R Śak _____ वर्ति उत्तरार, Kathās, वर्ति _____

काजलम् Daś .

applying an unguent

उपनाहम्

an auspicious

u. मङ्गलसमालम्भनम्

Sak a black u. कालाञ्जनम्

Kum 7.20

dripping with u.

द्रवराग

mfn Kum 7.58a fragrant u.

महासुगन्धम्

Dhanv

a kind of u.

पिण्डिलेपः — सौगन्धिकम्

TāṇḍBr

a kind of u.applied to the eyes

कंसकम्

L

a kind of u. (app-

lied to the eyes in certain diseases)

क्षुद्राञ्जनम्

Susr

a kind of u. prepared with milk

क्षीरतैलम्

Susr

a particular u.

शतपाकम्

(with or scil

तैल) MBh, Suśr, शतपाक्य mfn saffron used as an

u. कुङ्कुमपङ्कः Bhartr sandal u. मलयजालेपः Śukas

—चन्दनपङ्कः Ritus 1.6, Caurap anu. for the feet

पादलेपः MārkaP u. laid on चर्चो Kāvyaḍ 2.104,

Gīt 9.10, चर्चिनी L चर्चितम् Śringār an u.

made of antimony and blue vitriol नीलाञ्जनम् L

an u. made of clarified butter आज्यलेपः ŚāṅkhGr an u.

made of Usīra औशीरम् Mricch anu. of 4 ingredients

(sandal agallochum, saffron and musk) चतुःसमम्

Bhpr 7 an u. prepared from red chalk

जरिकाञ्जनम्

R 5.5.12, Susr an u. prepared from sandal

मालयम्

W

wet with u. द्रवराग mfn Kum 7.58, adorned with divine

garlands and u

adorned with divine garlands and unguents

दिव्यसगनुलेपिन् mfn Hcat 1.8 application of u. to the

body (especially after bathing) अङ्गरागः a figure

made with u. स्थासक् स्थासकम् (?) Ratnāv fra-

grant u. etc smeared upon the body

गात्रानुलेपनी L

having a white garland and u. (i.e wearing a white garment

and anointed with unguents) शुक्लमाल्यानुलेपन mfn

MW having the body anointed with u. साङ्गराग mfn R

medical treatment with u. संस्नेहनम् Car one who

has bathed and rubbed himself with u. etc

mfn
स्नानीयोच्छदितस्नात / ApGr perfuming the body with u.

(of sandal etc) स्थासकः L rubbing with u.

स्नेहनम् Car smeared with coppery red u.

ताम्रमृष्टानुलेपिन् mfn R 2.83.17 smearing the body with

u. गोमेदकः, गोमेदकम् W — (of sandel etc)

स्थासकः L smearing with u. स्नेहनम् Car

a spreader of u. खडिपत्रु ^m L the u. used to relieve

pains in the limbs उद्वर्तनम् Yājñ, Mn, Susr, Kathās,

etc wet with u. आद्रनिक्षेपन ^{mfn} Bcar to treat with u.

संस्निह् caus संस्नेहयति ŚārṅgS .

Unguis odoratus (a kind of herb) I व्यालनखः L

व्यालनखः MW व्यालकरजः (Npr) व्यालनखः,

व्यालखङ्गः, व्यालपाणिजः, व्यालप्रहरणम् Npr व्यालायुधः,

व्यालायुधम् L — व्याघ्रनखः, व्याघ्रनखम् Susr

VarBrS, Bhpr व्याघ्रनखी W — द्वीपिनखः L —

व्यालायुधम् L — नखम्, नखी VarBrS, Heat

— नखपदम् VarBrS, Sch — नखरी L —

नखाङ्गः L — कररुहः L — पाणिजः L —

पाणिरुहः m पाणिरुहः L — बदरीच्छदः,

वदरीपत्रकम्
वदरीच्छदा, वदरीपत्रः १ L — शङ्कु mL —

शङ्कुः L — मरुजः L — नागहनु mL

II शफः (L also शफम् ifc f आ) L —

मण्डुलम् L — बर्बरः — संधिनालः, संधिनालम्

L — पव्यविलासिनी L — शुक्ति f L — सहा

L .

(the perfume) unguis odoratus चक्रकारम् Bhpr

5.2.80 चक्रनखः L — धूप्यः, धूप्यम् L .

unhappy adj निदुस्त Kād, Naish .

unhappy adj असुख f(आ) MBh, etc —

असुखिन् R, etc — निःसुख MBh — अहर्ष —

दुःखित Mn, MBh, R, etc — दुःस्थ Pur, Rājat,

दुःस्थित Kathās, Pur, Rājat — दुःखभागिन् Mn 4.157

दुःखभाज्

Venīś 4.110/111

अधन्य

अनिर्तुत

आर्त

Śr, TS, Mn, R, Śak, Ragh, etc

आपद्गत

उद्देगिन् L

अवसन्न Kātyśr,

Mbh 4.198 , etc

मन्दभागिन्

Kāv

मन्दभाज्य

Kāv,

etc

मन्दभाज्

MBh

उल्लेखभ्रष्ट

Yājñ 3.217 (v.1.

उल्लेखभ्रष्टाः

)

अभव्य

Kathās

मन्द

f(आ) MBh, Hariv .

very unhappy

भृशदुःखित

Na1 .

to be unhappy

शंस

cl 1

शंसति

Dhātup .

unhappily सकृष्टम् ind Hasy .

unhappiness n पाष्मन् AV, etc एनस् n

RV, AV अशर्मन् n Kir अकम् TS .

unhappiness of a woman disliked by her husband

दोभग्यम् AV, MBh, etc .

unharméd adj अनपकृत — निरुपप्लव Śak 3.0/1

(v.1. निरुपद्रव) .

unharméd by objects of sense निर्विषयोपराग MW .

being unharméd अहिंस्यमान mfn RV 1.141.5 .

unharness vb मुच caus मोचयति MBh, R _____

अवमुच् P MBh 3.2870 _____ विमुच् विमुञ्चति,

विमुञ्चते RV, etc _____ (horses) अवसो अवस्यति

Ved RV, etc _____ विषो विष्यति RV .

to unharness one's own horses विमुच् विमुञ्चते .

unharnessed adj विमुक्त

not unharnessed अविमुक्त 'SBr ' where horses

are u. ' (stage, a place for resting or settling)

अवमोचनम् BhP _____ (stopping, resting place,

residence) अवसानम् RY 10.14.9, AV, 'SBr, MBh .

one who unharnesses

विमोक्तृ

mf(श्री)n VS,

TBr .

unharnessing n

विमोचनम्

PV, TS, ŚBr .

relating to the unharnessing of

विमोचनीय

mfn

(ifc) ŚBr, KātyŚr

u.

(the oxen)

उपविमोक्तम्

ind p

AitBr 4.27.4

so that the horses are u.

विमोक्तम्

ind.TS

unhealthy adj अन्नारोग्य — अन्नारोग्यकर —

विषमधातु MW .

^a
passing unhealthy excretion आमः, आमम्

Susr .

unheard (of) adj अश्रुत SB_r 14, etc —

अनुका — श्वेतकाकीय MBh, Mricch —

निष्पुराण Hariv — दुरासद MBh, R .

anything unheard of अभूतार्थः Sāh a reason which is

u. of अनुत्तनिमित्तम् .

unheeded adj अनपेक्षित .

to leave unheeded प्रतिहा प्रतिजहाति Hariv .

unheroic adj निर्वीर W .

unhesistatingly अविचारम् ind (MBh 9.2376,

VarBrS) or in comp अविचार (Daś) अविचारितम्

ind Hariv 3853, R, etc अविचारात् abl ind R

3.28.27 आञ्जस्यम्, आञ्जस्यात्, आञ्जस्येन

ind abl. instr. ind Kap .

unhidden adj अगुप्त .

unhindered adj आनिवारित _____ अयान्ति Mn 2.

118, etc _____ निर्विघ्न f(आ) Hariv, Kāv _____

निष्प्रतीप MBh _____ (with use of one's forces) निरासङ्ग

Car _____ निष्प्रतिघ्न Ragh _____ अप्रतिनानि Divyāv.

unholy adj अमैथ्य SBr, Mn, etc .

unhostile (?) adj अविदिषावत् Hir (conj.) .

unhurt adj I अहत AV 12.1.11, VS निरुपहत

अप्रहत अविक्षत MBh 12.3604

अनाविद्ध RV 6.75.1 etc अव्रण f(आ) VS 40.

8, BhP निर्त्रण MBh, BhP निष्छेद्र Var, Kāv,

Pur अविलुप्त BhP, Rājast, Kathās वितृत

MBh 4.2027 निष्कण्टक MBh, Kāv, etc .

II अरिष्ट f(आ) RV, etc अरप VS 8.5

अरपस् RV, AV अनिष्टृत RV 8.33.9, VS

अविहेतित Buddh अतूत RV

अमृक्त RV निवात VS, AV, 'SBr, etc

प्रशाम् 'SBr .

unhurt by fire नाग्निदूषित Mn 2.47 whose heroes

are u. अरिष्टवीर RV 1.114.3 & 3.12.1 .

unhusk vb वितुषीकृ वितुषीकरोति 'SBr

वितुष्ट (only ind वितुष्टय) Pañcat 3.82/83 (v.1.

for तुञ्जित्ना) .

unhusked adj नितुष Gobh .

unhusked corn शदकः, शदकम् (?) Bhadrab

(v.l. सदक) u. grain सदकः, सदकम् Bhadrab.

unhusking n नितुषीकरणम् Nyāyam, Sch .

unicorn adj

एकबिंदु

L .

uniform adj A I एकरूप RV 19.169.2, AV, SBr,

etc एकवर्ण PārGr, MBh, BhP, etc सरूप

RV, etc एकमय ~~सरूप~~ f(ई) Kathās

एकनिभ VarBrS समान f(ई, आ) RV, etc

समस्थ f(आ) W समञ्च W

अतिशेष BhP, Kap, etc

II अनतिष्कन्दत् TBr समानजाली AitBr

uniform conduct towards समत्वम् (loc or

comp) Bhag, B P whose conduct is u. समवृत्ति f W

uniform B कूटस्थ Up, Pat, Bhag 6.12, B+P 3, etc

— निर्विकार MBh (also निर्विरवत्) Kāv, Śuśr

— आविवेकिन् Sāṅkhyak , etc .

the state of being Kūṭastha i.e. uniform or unchange-

able कूटस्थम् Sarvad, Sch on Śaṅk on Bādar 2.2.10

u. substance (as the etherial element, etc) कूटः,

कूटम् L .

uniformity n एकरूपता Pañcat अविशेषः

Kap धारा I _____ (in Gr. and in liturgy)

जामि n TS, TBr, ŚBr, AitBr, Lāṭy, Nir .

not uniformity अजामिता (ŚBr) अजामित्वम्

(TBr) .

uniformity n कूटस्थता, कूटस्थत्वम् Comm on

KapS .

uniformly समानतः ind RV — समना

ind RV .

acting uniformly समवर्तिन् mfn L acting u. in

समक्रिय mfn (loc.) MBh, Bhartr acting u. towards

समक्रिय mfn (loc.) MBh, Bhartr .

unilluminated adj अदीपित _____ असूत (Gmn.)

RV 10.82.4, AV 10.3.9 .

unimaginable adj निस्तर्क्य MBh .

unimpaired adj अखण्डित — प्रकृतिस्थ

Yājñ, Kāv, Var, Suśr (also प्रकृतिस्थित Var) प्रकृतिष्ठ

Car — अहीन ŚBr, AitBr, etc — अविकल

MaitrUp, MBh 12.11943, etc — अनष्ट — अनुपहत

— अशीर्ण L — अकृत — अप्रतिहत

— अविद्ध — अनाशुष्ट RV, VS — अनुज्ञित

— अखर्वन् Heat — वृत्त — आदिति

RV, VS — अदब्ध RV — अकृश —

अजीर्ण .

having one's cattle unimpaired

अनष्टपशु
अजोर्व
1

RV 10.17.3

having u. vigour

अदब्धायु
अनष्टपशु
1

m V6

of u. glory अविद्वनर्चस्

BhP of u. sight

अविद्वदृश

BhP possessing u. goodness

अदीनसत्त्व

possessing u. splendour

अकृत्तरुच्

RV

10.84.4

u. by

निरुपस्कृत

(instr.)

MBh

u. condition

अदिति

f

whose works are u.

अदब्धधीति

RV 6.51.

unimpassioned adj अराग Venis अरागिन् —

अनाभिस्नेह Bhag .

unimpeded adj I अबाधित RV 10.92.8 etc —

अबाधक Kathās असंबाध f(आ) L —

अव्याबाध Mahāvya अवारित अनिवारित

अविरुद्ध Vikr अविरुद्ध BhP, Megh

— अव्याहत MBh, R, etc — अप्रतिबन्ध —

निष्प्रतिबन्ध Sarvad — अविधात BhP अविद्य

R, Śak — अपविद्य — निरगत MBh, Kāv,

etc — निष्प्रत्यूह Mālatīm — लब्धप्रसर

f(आ) Mdr, Ratnāv — स्वेरविहारिन् Rājat .

II अनिषेदध्र ŚBr — निष्प्रतिघ Ragh —

लघु f(वी or उ) MBh 3.8449 — अस्वलित

Ragh 5.20, 18.14, BhP, etc — अयुत AV 19.51.1

— अवर्त्र RV 6.12.3 .

unimpeded motion

गातु

m RV, AV 10.2.12

' whoseeyes are u.

' (N. of deity)

अप्रतिहतनेत्रः

Buddh .

unimportance n

लाघवम्

R, Mālav, MārkaP .

unimportant adj लघुक Harav _____ (applied to

animals and diseases) क्षुद्रा g सिद्धादि _____ अवर

f(आ) ŚBr, Up, Mn, etc _____ तुच्छप्राय Prasannār,

_____ अविमर्शितव्य Mālatīm _____ आनुषङ्गिक f(ई)

Sāh _____ अर्थवर्जित Kathās _____ अपुष्ट Kpr

_____ निराकार MBh, R, etc _____ अन्तरपतित Kād

_____ याप्य VarBrS _____ यापयितव्य Pat _____

याव्य L _____ अभि f(आ) RV, AV 7.56.3

_____ ह्रस्व f(आ) BhP _____ सूक्ष्म f(आ)

Yājñ, MBh, etc

कियत्

having unimportant results मन्दफल Vet, Var madeu. गुणीभूत (gen.) MBh 2.14, Kpr 5.2 Sāh 4.1 & 13an u. matter उद्युमात्रम् Āsvār very u. स्वल्पतर

Mn, Pañcat .

uninclosed adj अनावृत .

unindebted adj अनृणिन् .

the uninflected stem of a noun (shortened into li)

लिङ्गम् (once लिङ्गः NrisUp, ifc f आ, ई only

in विष्णुलिङ्ग) Vop, Sch (in gram) an u. word

प्रकृति f Sāh, Pāṇ, Sch, Vop .

uninfluenced adj विनिरोध Harav .

one uninfluenced by worldly desires निवृत्तकारणः W

u. by magic अवशीभूत L .

uninhabited adj निमनुज Bhp निर्मनुष्य f(आ)

R — उद्गस Rājat — (' beyond men ') अतिजन.

uninherited adj अपितृक .

an uninitiated person पक्षु m Cat .

uninjured adj I अक्षित — अहत AV 12.1.11, VS

— अप्रतिहत — निरुपहत — अच्छिन्न

— अच्छिद्र — अनवतृष्ण 'SBr — अनिभ्रष्ट

Comm on Br̥ArUp — अदून — अक्षित —

अनुपक्षित RV 3.13.7 & 10.101.5, AV 6.78.2 .

II निवात VS, A^v, 'SBr, etc — (relics)

अविमोषित Divyāv — अनुद्धत — अनघ

f(आ) — स्वस्थ f(आ) MaitrUp, etc .

having the organ of hearing uninjured

अनुपहतकर्णेन्द्रियता Dharmas 84 having the wings u.

अच्छिन्नापत्र f(आ) (said of goddesses, of a bird,

of an altar shaped like a bird) RV 1.22.11, VS having

u. leaves अच्छिन्नापत्र f(आ) VS, अच्छिन्नापण AV

having u. the man who sacrifices अदब्धायु m VS the

अजीति
state of being u. अदब्धायु f RV, TS, etc _____
1

अज्यानि f AV u. condition अहतता GopBr, अहति

f RV 9.96.4, अहन्ति f VS 16.18 (vv.11. अहन्त्य

and अहन्त्य) _____ अहिद्रम् _____ अनात्रस्तः Kaus: ↓ B2

giving uninjurious things अनश्रिति ^{म. ६. १} RV 199.4 .

uninstructed adj विद्याहीन Gaut, Mn, Pāṇcat _____

अनुपदिष्ट .

unintelligible adj I अगम्य — अबोधनीय

— दुर्विज्ञेय I sv, etc दुर्विज्ञानम् I

— अव्याख्येय — स्पष्टतर I —

परोक्ष (आ) I, etc — असंविज्ञानम्

near — अविचेतन I sv 2.100.10, 20.135.7

(as a speech) अपमृषित I sv 1. .20 I ch

अलभ्य Sāh .

to render unintelligible कूट cl 10 कूट्यते

accidental unintentional अविज्ञातगद ns(आ)n

NY 12.5.16 .

unintentional ad/ अमातिपूर्व, अमातिपूर्वक

अकाम ns(आ) अकामिन् .

unintentional killing of a victim before a sacrifice

अकामसंज्ञपनम् ApSr .

unintentionally अवदृष्ट्या inc — अकामतः

inc — अनिकामतः (2nd) अनिकामम् (3rd)

inc — अकृतश्चिद् in — आपदा incir.

intermittent adj (as a fever) अनिसर्गिन् chpr.

uninterruptedly प्रततम् ind .

uninterrupted अं अनवाच्छेन्न अपराच्छेन्न

आवाच्छेन्न Isvar, Sakhar, Variv, etc

अव्यवाच्छेन्न Isr & Itar (together with संतत)

Variv 150 अव्युच्छेन्न With 1.2 5, Variv, 3255.

etc — आच्छेद — निश्चिद Var, Lav, Pur

— (only in comp) सतत Mn, MBh, etc —

सतति — संतत Var, etc —

समातत — अव्यवधान Bh (as a

series of words) संहित Prāt (as a verb)

अव्यवहित Bh — अनिष्ट , Pak —

निर्विद्ध (आ) Hariv, Lav — अनन्तर

(आ) — निरन्तर (आ) Bh, Lav, etc

— अप्रतिहत — अनुपरात — अविरत

High — आविष्ट f(आ) Toras — तीरन्ध्र

f(आ) Ham, tataran, Tab — तीरन्ध्रित Waish

— अनवाय 7.10.11 — सानुबन्ध f(आ)

and, nor — अभग्न — अनिश — द्यन

f(आ) Ponent 3.14.11 — ~~ध्व~~ आत्यन्तिक f(आ)

In 2.31.2 and, Thar, etc — आभिन्न 3.11.2,

— निर्भेद f(आ) Variv, — (tin) गभीर

f(आ) 1.50 गम्भीर 4.10.11, 5.11.11 —

अस्वच्छित

Bagh 5.20, 18.14, BhP, etc

निष्प्रतिक्रिय

निष्प्रतिकार, | — सङ्गिन् Vir — आसङ्गि

संयत्

PV, ŚāṅkhŚr .

flowing or ceasing to flow in an uninterrupted

stream

वेणिकवाहिन्

and forming an u. line or series

संतनि

AitBr, Lāty, etc

forming an u. series

परम्परित

pr

the subject of an u. train of thought

संतानिन्

any

an u. connection

प्रबन्धः

Harī, Kāv, etc u. continuity अव्यवहारः kām, yāyem

an u. current एकधारः Tāṇḍya r 14.4.7 u. fever

नित्यज्वरः L 'u. like a fever' (said of an

ni) तन्ममत् Tāṇḍya 9.8.5, Sāṅkhar 5.4.2, AV,

Prayasc 2.1 u. progress क्रमः AV 8.9.10 RPrāt

15.5, Kāṭya, , etc an u. row or series परम्परा

14, Kāv, etc an u. series धोरणि f, धोरणी Vcar

u. series or succession पारम्पर्यम् 14, 15, etc an u.

series सानुषङ्गः : say on 1.1.6.5, सानुषक्

id (ay) _____ संतानः (ife आ) Kalid

(ay) an u. stream वेपिका Hear, Ka u. succession

संतति f Ka, fCh, etc _____ तन् u. tradition

मुनिपरम्परा Kalid .

uninterruptedly अविच्छेदात् abl/ind/Vac

अविच्छेदेन instr/ind Come on Vyayaḥ or in comp

अविच्छेद- ind 3.2514 _____ अव्यवच्छिन्नाम् ind

or in Comp , ind 7.4746 _____ अविरतम् ind Ph,

Mricch etc _____ अविरामम् ind Cit _____

परस्परम् ind Vrat _____ नैरन्तर्येण ind Bank,

_____ असक्तम् ind Ph 1.31, _____ आसङ्गम्

ind L _____ आसक्ति ind Ph _____ आबुषक् ind

(_____ स्वरादि) _____ 3.16.2, etc _____ आच्छिद्रेण ind

अपरिवर्गम् ind , Mr, īpār — संतत

(ibc) संततम् ind .

uninterruptedness n अन्वाहिति f Mr —

अविच्छेदः 10.6.11, Mr, arvā, etCc —

अव्यवच्छेदः Mr, īCitD — सातत्यम् īh, īuār,

etCc — संतति f, etCc — नैरन्तर्यम् īas,

Yogas _____ प्रबन्धः Hariv, Lav, etc _____ प्रतिबन्धः

Kap, Kās _____ अनवानता .

unintoxicated atj ^{निमिद}
~~अनवानता~~ H, Rajat, Kathas .

one uninvested with the sacred thread

अनुपवीतिन्

m .

uninvestigated adj अविबिक्त L .

uninvited adj अनान्वित — अनिमलित — अन्नत

Gaut .

seated as an uninvited guest अनान्वितोपविष्ट .

union n I एकता ChUp, MBh, etc — एकत्वम्

KātyŚr, MBh, Śuśr, etc — एकभूयम् KaushUp —

योजनम्, योजना Sah, Vedāntas — संयोगः

BhP — संयुज् f BhP, Sch — संयुगम् (in BhP

संगुगः also) MBh — समायोगः Mn, MBh, etc

— युज्यम् RV — युक्ति f AitBr, TāṇḍBr

— सम्प्रयोगः Āpast, MBh, etc — समासज्जनम् W

समासज्जनम् — प्रसङ्गः Ratnāv 1.17 — उत्सङ्गः

L — सङ्गमः (सङ्गमम् g अध्वर्चादि ifc f आ)

RV, etc — (sexual or otherwise) समागमः (ifc f आ)

Mn, MBh, etc — समागमनम् MBh — समागति f W

— संधानम् Vait, MBh ,etc — समाधि m R,

Hariv, Ragh — संहिता TUp — संसृष्टि f MaitrS

— संसृष्टत्वम् SamK — समुदयः (rarely समुदयम्)

MaitrUp, MBh, etc — आभिसमनायः — अप्ययनम्

L — श्लेषः MBh — संश्लेषः (ifc f आ) MBh,

Kāv, etc — मेलः Kāv, Kathās, मेलकः Kāv, Pañcat

— मिलनम् Amar, Gīt — मेलनम् Kathās —

सम्मेलनम् Uttarar, Sāh — सम्पर्कः (ifc f आ)

MaitrUp, MBh, Kāv, etc — सम्पृक्तत्वम् Vām 3.1.14

— समासः Br, ŚrS, Mn, etc — समस्या MBh, Hariv

Naish — सम्भनः (ifc f आ) Gobh —

परिभाषणम् MBh — सांहत्यम् Kap — आश्रयः

— उपसर्गः f L — व्यतिकरः Mbh, Kāv, etc —

संनतनम्, संनतना Mālatīm, Gīt — मैथुनम् L

— उपबन्धः KātyŚr .

II लङ्ः L — लङ्मन् m Dhūrtas — नूनि

f L — सम्भेदः Kāv, Ūh — संध्या Br, GrŚrs,

MBh, etc — संचत् f RV 9.84.2 — इज्या L

— पुष्करम् L — सपित्वम् RV 1.109.7 — गर्भः

absence of union असंयोगः Jaim any u. योगः

MBh, Kāv, etc brought into u. with Brahmā ब्रह्मसात्कृत

mfn BhF causing u. समागमकारिन् mfn MW — संधानकरण

← mf(ई)n W centre of u. पुंकायनम्

ŚBr close u. मैत्री Megh, Vcar — सम्बन्धः (ifc f

आ) ŚeS, Śamk, Sarvad. — संधातः (rarely संधातम्

ifc f आ) TS, MBh, etc — संहतता Śis, संहतत्वम्

Pañcat (v.l.) — संहतीभावः Car — सुश्लेषः

W — (as the embrace of lovers, the intertwining of

wrestlers, etc) संघट्टनम् Rājāt, Vet, Jāh, Pratāp

संघट्टना complete u. सर्वसमासः KātyŚr effecting u.

सङ्गमनीय mfn Vikr excessive u. अतियोगः firm u.

संहति f Kāv, Pur, Rājāt having close u. संघातवत्

mfn Kām Indra's u. इन्द्रयोगः AV 10.5.3 intent on

the means of u. with Brahṃā ब्रह्मयोनिस्थ mfn Mn 10.74

intimate u. सायुज्यम्, सायोज्यम् MaitrUp —

सयुज्यता MW — संधा AV, T., Gobh intimate

u. with Brahṃā ब्रह्मसायुज्यम् I leading to u. सङ्गमनीय

mfn Vikr the lord of u. (Agni) संनेशपति m VS,

ĀsvŚr a means of u. संश्यावम् TUp mutuel u.

अन्योऽन्यमियुगम् produced by u. संसर्गि mfn Śusr spirit-

uel u. अनुयोगः state of u. योगगति f BhP state of u.

with सम्भूतत्वम् (loc) MBh 14.174 through u.

संसर्गि: ind MW u. by marriage मैथुनिका Pāṇ 4.3.

125 ' u. of arms ' (an embrace) भुजसम्भोगः R

' u. of caste ' (matrimonial connection or marriage between

persons of the same caste) वर्णसंयोगः MārkaP the u.

of cause and effect (i.e of atoms) by means of heat

पिठरपान्नः Sarvad the u. of Cit and Māyā मायाचिद्योगः

RTL 37. n 1 u. of hearts हृदयसंसर्गः ĀpGr the u. of

man and wife ~~स्त्री~~ स्त्रीपुंयोगः Gaut u. of the princely order

क्षेत्रयोगः AV 10.5.2 the u. of song, dance and instru

ental music (यः L (in Cāṃkhyā) the u. of soul ~~with~~

matter (one of the 10 Mūlikārthās or redical facts) योगः

Tattvas u. of sounds in one breath एकप्राणयोगः VPrāt

(with Pāsupatas) the u. of the individual soul ~~with~~ the

universal soul योगः Kulārṣ the u. of two emotions

भावसंधि m Kunval (in rhet.) u. of various emotions

भावशबलता, भावशबलत्वम्, भावशबल

Kuval, Pratāp, etc u. of various metals गेहसंकरः L u.

together संसर्गः (ifc f आ) ŚrS, Prāt, MBh, etc u. with

संघटनम् (comp) संघटता (comp✓) Vear,

Ratnāv, Sāh — संघट्टः (instr✓) Neish —

घटनम् (instr✓ or in comp✓) Vikr 2.15 (v.l.)

Kāthās 24.231, घटा L — घटता (in comp)

Sāh 3.226/227

युति

f Sūryas, VarBr

संयोगः

(gen / with or without सह loc ifc) Āpast,

MBh, etc

संधि

m (exceptionally f) (instr /)

KathUp, Subh

संक्रमणम्

Āsvār, Hariv, etc

साहित्यम्

(instr. or comp) Kām, Kap, KātyŚr, Sch u. with

a woman

स्त्रीबन्धः

L

u. with Brahma

स्वाराज्यम्

MW

ब्रह्मसार्पिता

Mn 4.232. u. with god

देवसायुज्यम्

L

u. with Indra

सेन्द्रता

ŚBr,

सेन्द्रत्वम्

TS

u. with

me

मत्संस्था

Bhag

u. with Śiva (after death)

भवसायुज्यम् MBh u. with thee त्वत्सङ्गम्: the u.

with the Supreme Spirit ब्रह्मसम्बन्धः RTI 186

आत्मयोगः MBh 3.11.245 u. with the universal spirit

युक्ति f 'Samk want of u. अनेक्यम् असंधि m

(esp. in gram) नियुक्ति f whose u. is broken

भिन्नसंहति mfn MW .

to cause the union of the sexes

मिश्रणी कृ ३

मिश्रणी करोति TS, SBr (in astron.) to come into u.

with युज् cl 7 युनक्ति, युक्ते (ep. युजति, युजते

Ved योजति, योजते) (acc) VarBrS .

unique adj अद्वितीय — अद्वय — अनन्य f(आ)

एक Ragh, Kāthās. Kum, etc — अतिद्वय Kād

अद्वैत .

' having a unique shape ' (N. of the planet Mercury)

एकाङ्गः L inhabited by a u. swan एकहंसम् MBh 3

a u. building एकनेत्रम् n SBr 1.3.2.14 a u. cow

एकधेनु f RV 7.38.5 a u. hero एकवीरः RV 10.103.1,

AV 19.13.2, 20.34.17, MBh, etc a u. man एकपुरुषः L .

unison (of song, dance, and instrumental music)

एकलाङ्गः .

unit n एकम् (ifc) Heat .

(in alg.) the arithmetical unit रूपम् (ifc)

the last u. अन्तिमाङ्कः : metrical u. मात्रा Prāt

musical u. of time मात्रा Pāncat u. of measure मात्रा

VarBrS the value of a single u. एकगुणम् MBh .

unite vb I युज् cl 7 युजन्ति, युङ्क्ते (ep. युजति,

युजते Ved योजति, योजते) RV, etc — युज्

caus योजयति R, Var, Rājat, etc — संयुज्

संयुजन्ति, संयुङ्क्ते RV, etc — संयुज् caus

संयोजयति MBh, Kathās, MārkP — यु cl 2 (Dhātup

24.23) योति (Ved also युते and cl 6 युति, युवते

accord. to Dhātup 31.9 also cl 9 युनाति, युनीते) RV

— संयु संयौति, संयुते, संयुलाति, संयुनीते (Ved also

संयुनति, संयुवते) VS, TBr, KātyŚr, Bhāṭṭ —

संजी संनयति

RV, TS, Āpast, BhP _____

समवनी समवनयति, समवनयते 'SBr _____

समानी समवनयति, समवनयते MBh, Kāv, etc _____ संह

संहरति, संहरते RV, etc _____ समाह समाहति,

समाहरते AV, etc _____ यात् caus (or cl 10) यातयति

(यातयते) RV _____ संयत् संयतति RV 6.67.3

_____ (intrans) संयत् संयतते RV, Br. ChUp

_____ सम्पृच सम्पृणक्ति, सम्पृङ्क्ते RV, etc _____

पृच cl 7 (Dhātup 29.25) पृणक्ति, पृङ्क्ते (or cl 2)

पृच्छे Dhātup 24.20, cl 1 पृच्छति AV, cl 3 ^PRV) RV

etc घट् caus घटयति (Pāṇ 6-4-92, exception-

ally घटयते Rājat 4.543) Suśr, Śis 9.87, Naish 1.46

Ratnāv घट् caus घाटयति Dhātup 33.49

पिण्ड् cl 1 पिण्डते, पिण्डयति Dhātup 8.21, 32.110

पिण्डीकृ MBh, etc एकीकृ R, RāmātUp

संधा संदधाति, संधने RV, etc

संध्य Nom संध्यति Muṇḍ p, MBh, etc वब्ध्

cl 9 वब्धाति (rarely वब्धीते cl 1 वब्धाति,

बन्धते MBh, cl 4 बध्यति Hariv) MBh, Kāv, etc

निबन्ध निबध्नाति Kāv, Kathās

लिष् cl 4 (Dhātup 26.77) लिष्याति (rarely

लिष्यते) Kāv, Kathās समञ्ज समनक्ति, समञ्जth

RV सम्भू सम्भरते RV, etc

संनिपत् caus संनिपातयति GrŚrS, MBh, etc

समाकृ समाकरोति, समाकुरुते, समाकृणोति, समाकृष्यते

RV, VS समूह् समूहति, समूहते RV, AV, Br,

Up, Bhp संहन् pass संहन्यते Śaṅk

(fig.) सिव् cl 4 (Dhātup 26.2) सीव्यति (Ved. also

सीव्यते) RV, etc .

II विस्रंस् caus विस्रंसयति AV, etc — मिथ्

cl 1 मेथति, मेथते — उपसंगम् उपसङ्गते

MBh — विदा विदाति, विद्यति ŚBr — अभ्यज्

RV 1.179.3 — ॐ उपसंभिद् P Lāṭy 5.1.4 — मुद्

cl 10 मोदयति Dhātup 33.66 — ल्यी, ल्यी

cl 9 ल्यिनाति, ल्यिनाति Dhātup 31.31

(v.l. for ली) — स्पश् cl 10 स्प्राशयति

Dhātup 33.7 (v.1. स्पर्श) .

to unite completely with one's self संसंयु (only

2 sg / pr / संसंयुक्से) RV 10.191.1 to u. in flowing

into आभिसंयु (acc) 3Br to u. in apposite

places व्यतिषञ् व्यतिषजति TBr, Uttarrar

to u. mutually व्यतिमु व्यतियति Bhatt to u.

one person or thing with another समागम् caus समागमयति

(acc) (instr / or loc) R, Vikr to u. person with another

समानि समानयति, समानयते (acc) (instr /

with or without सह) MBh, Kāv, etc to u. one's self

with संतन संतनोति (instr. or acc.) RV, Iāṭy

to u. sexually with a female (?) लिख् cl 6 (Dhātup

28.72) लिखति (rarely लिखते) MBh 13.2456 (Nīlak)

to u. with प्रयुज् प्रयुङ्क्ते (rarely प्रयुनाक्ति)

(instr.) AV — संगम् caus संगमयति (instr.

of pers and acc. of thing) AV, etc — संगम् संगच्छते

(rarely संगच्छति (only with an object)) (instr.

with and without सह or सार्धम्) RV, etc — संगिनम्

संगिनच्छति (instr.) SBr — संसृन् संसृजति,

संसृजते RV, AV, VS, Br, Āp, MBh — संश्री संश्रीणाति

TāṇḍBr — सञ्ज् (सञ्) caus सञ्जयति (loc)

Bhag, Śaṅk — सम्पद् सम्पद्यते (in some forms

also r) Br, Mñ, MBh, etc — संक्षिप् caus संक्षेपयति

(instr., or loc) Āpast, Hariv, Kathās — सम्बृह्

caus सम्बृहयति (dat.) RV — सम्मज्ज् mfn

(acc. with या) I acc or dat. of pers. and instr / or acc

of thing) to u. with in marriage समे समैति (instr)

R to u. with one's self संयु संयुति, संयुते, संयुनाति,

संयुनीते (Ved. also संयुवति, संयुवते) RV .

to be united संयुन् संयुजते or pass RV, etc

— संनस् संनसते RV to be closely u. with

यादु (only pr k यादमान) (instr.) RV to be u. in

समेवे समेवेति (acc) ŚBr, Śamk to be u. sexually with

सम्भू सम्भवति, सम्भवते (instr., with or

without सह or साधम् acc) AV, ŚBr, MBh, etc to be u.

to संनिद् संनिन्दते AV, AitBr, ŚBr, to be u.

with समागम् समागच्छति (instr with and without सह

or साक्षिम्) ŚBr, ChUp, MBh, etc — समस् समास्ति

(सह) AV — सम्भू सम्भवाति, सम्भवते (instr.

with or without सह loc) RV, etc — घट् cl 1

घटते (instr.) Mālatīm 2.8, Daś 8.34, Rājat 4.617

— सच् cl 1 (Dhātup 6.2) सचते (in RV also

सचति, सिषविक्रिन्ति) RV, AV — युगलोभू .

to be united संगुज् pass संयुज्यते — समि

pass समीयते — सम्पृच् Ā pass — सम्पृक्ष्

RV to be united in marriage युज् pass युज्यते (ep.

also युज्यति) Gaut, MBh .

to wish to unite यु desid युयूषति RV,

यियविषति Gr .

united (with) adj I युक्त RV, ŚāṅkhŚr, Var, BhP

संयुक्त TS, etc योगनत् MārKP

संयुज् RV, AV, Br, ŚrS, संयुज् MBh, BhP

(with a loved object) संयोगिन् Kāvyaśch

सम्प्रयुक्त (instr or comp) RPrāt, MBh, etc आगुक्त

समुज्जन् ŚBr स्निष्ट MBh, Kāv, etc

क्षेपित MBh उपसंक्षिष्ट संक्षेपित

युत Mn, MBh, etc समायुत MBh

सहित (आ) संहित समाहित ŚBr, MBh,

etc — संधित MBh, BhF — संध W —

समित (instr or comp) RV, MBh — ~~समेत~~ MBh,

~~MBh, etc~~ १-२ ^{Kāv,} समेत Mn, MBh, etc — समवेत Mn,

MBh, etc — समवायीकृत Hariv, Pur — समासक्त

MW — संसक्त Pañcar, Vāyup — व्यतिषङ्गवत् MW

— पिण्डित MBh, R — पिण्डिकृत MBh, Kāv, etc,

पिण्डीभूत VFrāt — संसृष्ट VS, ŪBr, R, etc —

उपसंसृष्ट — कृतसंसर्ग, कृतसंनिधान —

समूढ RV, TL — संव्यूढ W — सङ्गत AV, etc

— सङ्गमित Vikr — समाहत Nir —

विस्तृत AV, etc — विस्तृतासीत Kāv, Kathās,

etc — सम्यक् RV, Br, ŚāṅkhŚr — समीचीन

f(आ) RV, TS — सांश्रित (instr. or comp) IV,

etc — बद्ध MBh, Kāv, etc — सम्पर्किन् Bhatt,

Bālar — विनद्ध AV — समस्त ŚBr, etc

— संवलित Kāv, Śāh — सम्भूत —

मिलित — विलीन W — समुदित R, Dar

Siddh — संनिदान (instr) RV, AV, ŚBr, ChUp .

II सध्मन् ind RV — सध्मीचीन f(आ) RV

— सन्नाच् f(आची) RV — सजोषस् RV, AV

VS, TBr, सजोष RV, AV, VS — सावय Br —

प्रगृणीत (ibc) BhP — समच्छ (instr)

TBr — शुक्त् f(आ) L — विपाश AitBr,

MBh — प्रतिसंस्कृत (comp) Susr — संक्षेपे

(gen or instr) RV — ओगण (Sāy) RV 10.89.15

— आस्कृ (BRD) RV 1.186.2 etc .

the being united सयुक्तवम् Br — सम्युक्तत्वम्

Vām 3.1.14 being u. in अभिसानेविष्ट Comm on Br̥ArUp

being u. in the north उदक्समास Lāṭy 2.6.4 the

being u. together योगगति f Bhp the being u. with

सम्भिन्नता Sarvad closely u. (with) सुसंयुक्त f(आ)

Hariv — सयुज्य MW — सुसम्बद्ध MBh,

Pañcet — संहत (instr) ĀsvŚr, Mn, MBh, etc

— सुसंहत f(आ) MBh, Kāv, etc — सुसंहति Śis

— समवायिन् Keṇ, Śuśr, Vās, Sarvad —

अविरलित Uttarar — संरब्ध (instr) AV,

ChUp, MBh — संस्पृष्ट (instr or comp) TS, etc

— समोक्तस् (instr) RV.TBr, Kauś — सनीड

RV, AV, सनीळ RV firmly u. वृटसन्धि m having

well u. chiefs or principals सुसंहितप्रमाण MW not

closely u. , but spreading all around अनवपृण RV 1.

152.4 not remaining u. असमन f(आ) RV 1.140.

4, 7.5.3 not u. (as vowels) अयुक्त one whose

spirit is u. with समाहितात्मन् (instr) 'SBr u. all

together संयुक्त pl. u. at night रात्रिसाचय 'SBr

u. for sexual intercourse

^{सक्ति}
उपसंगतः (मिथुनाय)

MBh 1.6897

u. in hundred

शतबद्ध

Pl. Hariv u.

mutually

अन्योऽन्यमिथुनः

u. to

युक्तिमत्

(comp) R

u. together

समालग्न

MBh

—

संसमन्

AV

u.

with all

सर्वसङ्गत

W

u. with all gods

विश्वदेवन्तः

AV

u. with anything

संस्पृष्ट

MBh

u. with a wife

वनितासख

Rum 1.10

u. with death

मृत्युसंघित, मृत्युसम्मित (v.1.)

MBh

u. with his Śakti (as a god)

शक्तिमत्

Kathas

u. with the Kanves (as Indra, Sāy)

कण्वमत्

RV 8.2.22

u. with the Vasus (said of Agni) असुवत् AV well u.

सुसंहित MW — सुधरित, सुवदित, सुवदितधरित hit, Subh

one who has u. सङ्गमितवत् Das one who has u. himself

with संश्रितवत् (instr) Sak .

to be united योज्य — योक्तव्य — (with)

योजनीय (instr) — संयोजयितव्य Kāraṇḍ

— संश्लेष्य, संधितव्य MW — समाहार्य SBr,

MBh — सम्भरणीय TBr, Sch — सांनिपात्य

KātyŚr संधिपात्य — ^सनिष्क्रस्य TS difficult to be

u. दुःसंधान Pañc 2.36. दुःसंधेय MBh 5.5827 easily

to be u. सुकरसंधि Pañcat (v.l.) being u. with

सम्भूय ind Mn, MBh, etc .

one who unites योजितृ mfn VarBrS _____

संहन्तु Śamk _____ मोक्षक् Mn .

uniting adj युञ्जान Kathās, Bhp — संयोजक

MW — आयुज् AV 11.8.25 — अनुयोगिन् ifc —

संधान सु० संधानकर्तृ w संधानकारिन्

MBh, Vāgbh, संधानकृत् सु० .

Indra's uniting power इन्द्रयोगः AV 10.5-3 u. all

that is dear संयद्वाम ChUp u. metals लोहलेश्वर u. with

सङ्गिन w .

wishing to unite with संयुयुषु (instr) Bhatt .

uniting n एकीकरणम्

Comm on TPrāt

मेलापकः KātyŚr, Sch — प्रसञ्जनम् W — संदर्भः

(ifc f आ) Kāv, Kathās, Sarvad — बन्धः MBh, Kāv,

etc — युति f Sūryas, VarBrS — याननम्

(see अयाननम्) — पर्वपूर्णता W — पोटः L

the act of uniting संशानकरणम् W the act of u.

with संयोजनम् (instr or loc) ŚBr, etc a means

of u. संकषणम् Bhp — संयन् f TS .

not causing to unite अयाननम्

RPrāt .

uniting again पुनःसंधानम् Sāh .

unity n एकता SBr, ChUp, MBh, etc — एकत्वम्

KātyŚr, MBh, Suśr, etc — ऐक्यम् MBh, Ragh, Sarvaś

etc — एकायनम् MBh, ChUp — एकम् Heat

— अद्वयम् — प्रमाणम् L .

denoting the unity of nature तादात्म्यम् mf(इका)n

RāmatUp 1.19 simple u. एकगुण्यम् MBh u. and distin-

ctness एकपृथक्त्वम् u. of action एककर्म्यम् Jaim

the u. of spiritual essence एकात्मता u. of words

एकपदम् Kās on Pāṇ 2.1.25 .

सार्वजनीन
universal adj I सार्वजनिक, / Pāṇ 5.1.9 ,

Vārtt 5, Pat सार्वस्वजन्य VarBrS

सार्वलौकिक f(ई) MBh, Kāv, etc विश्व f(आ)

RV, etc विश्वजन्य f(आ) RV, VS, Mn, सार्व

— सर्वक f(इका) AV — सामान्य f(आ)

Susr, VarBrS — समान f(ई, आ) RV, Br, ŚrS,

BhP — साधारण f(ई or आ) RV, etc — समन्त

f(आ) AV, etc — सर्वत्रगत Mbh — (as the

world's destruction etc) आत्यन्तिक f(ई) BhP,

Sarvad .

II वैश्वानर f(ई) RV, etc — विश्वाची RV

— (perhaps) विश्वानत् TS — सभाग Buddh

— सामन f(आ) .

aprehensionsion of universal contance व्याप्तिग्रहः MW

the being u. soul सान्नात्म्यम् Samk, Sch causing u.

happiness सर्वसुखकृत् MBh causing u. joy सर्वहर्षकर

Pañcar the condition or state the u. soul सनात्मित्वम्

LingaP (prob.) containing the u. soul (said of Krishna)

हंसिन् Pañcar entering into the U. soul सार्वगामिन्

Āpast having u. power प्रवृत्तचक्र Yājñ the time of u.

dissolution प्रलयकारकः MW the u. and the individual

spirit हंसौ m du u. benevolence भूतदया W u.

calm सर्वशान्ति f AV a u. collection सर्वसङ्ग्रहः W the

u. destruction that takes place at the end of every 100

years of Brahmā (and in which even Brahmā himself is

swallowed up) ऋद्धिप्रलयः MW u. duty साधारणधर्मः

IW the u. father and Generator विश्वकर्मान् m RV 10.81.

82 s u. friend विश्वसलः Ragh ____ (N. of Śiva or

the sun) लोकावधु m Śivag a u. home विश्वधामन्

n SvetUp a u. monarch शान्तिमयः AitBr, etc u. permeat-

ion विश्वव्याप्ति f W u. pervation व्याप्ति f Kap,

Nyāyam Sch u. rain मधुलवधम् VarBrS u. reception

(of any custom etc) लोकप्रसिद्धि f VarBrS u. remedy

योगसारः, योगसारम् (?) GārūḍaP, Bhpr a u. rule

न्यायः TS, Br, Mn, MBh, etc a u. sacrifice सविमधः

ŚBr, ŚrS, etc the u. soul सवित्मन् m MBh, R, etc

सवित्तरात्मन् (Pañcar) सवित्तिर्यामिन् (BhP Sch) m

विश्वजीनः BhP प्रधानात्मन् m VP ' —'

(identified variously with Kāma, Mārāyaṇa, Śiva, the Sun,

Virāj or Vishṇu) ईशः (ifc f आ) a u. sovereign

विश्वराज् m W विश्वराजः A u. sovereignty

सर्वाधिपत्यम् SvetUp the U. spirit विश्वात्मन् MaitrUp,

Mbh, Kum, etc — सदागति m W u. spreading लोकविस्तारः

Kull on Mn 7.33, (v.l. लोकेविस्तार) u. success सर्वसिद्धि

f W an u. teacher समानाचार्यः Divyāv u. tranquillity

सर्वशान्ति f AV a u. vow सर्वव्रतम् ĀśvGr, BhP u. way

लोकमार्गः Pāṇcat u. witness (said of Brahman or fire)

लोकसाक्षिन् m R, Cnt .

universality न व्याप्ति f Sarvad, Vedāntas _____

व्यापित्वम् Āsvār, Mbh, Vedāntas _____ सर्वव्यापित्वम् MW

_____ सामान्यम् Kan, Jaim, Sarvad _____ साधारणत्वम्

Nyāyam, Sch _____ साधारण्यम् Sāh, Sarvad, etc .

the widest universality महासामान्यम् Sarvad .

universally विश्वतः ind RV, etc — सर्वशः

ind TBr, ChUp, RPrāt, ŚāṅkhŚr, etc .

one whose form is universally known संज्ञातरुप mfn

RV sung by the wind & i.e. u. known वायुगीत mfn Mn

9.42 u. acknowledged (as an example or rule) मूर्धाभिषिक्त

Pat u. beneficial विश्वजन्य mf (आ) n W u. known

लोकविज्ञात mfn Pat — प्रसिद्धिमत mfn Kathās

— प्रविरच्यात mfn Msh — सम्प्रथित mfn Msh

u. noted प्रकाश mfn Msh, Kālid u. worshipped लोकपूजितः

mfn L .

universe n I विश्वम् AV, etc _____ सर्वजगत् w

_____ जगती R 2.09 .11 _____ ब्रह्माण्डम् Hariv,

Sūryas, Pur _____ ब्रह्मगोलः L _____ वैश्वरूपम् Sāṃkh-

yak _____ परावरम् MuṇḍUp, MBh, Vedāntas _____

सचराचरम् MW _____ दिग्बलयः, दिग्बलयम् Śis

_____ (as proceeding from Brahman) आनन्दप्रभवः T

आनन्दसम्भव mfn _____ भू f also pl RV, AV

_____ लोकः _____ सरिरम् VC, Sch त्रिलोक n sg or

m pl _____ भावः I _____ भावित्रम् Up 4.1.170 Sch .

the cause of the universe जगत्कारणम् Vedāntas

the circle of ^{the} u. ब्रह्मचक्रम् SvetUp containing the

u. विश्वमय mf(ई) n licat, Kathās _____ लोकमय mf(ई)

n Hariv, BhP creator of (that i.e of) the u. तत्कर्तृ

m W destruction of the u. सर्वक्षयः Kād the great u.

महाप्रपञ्चः Vedāntas the identity of the u. with

the Deity ऐक्यम् MW the inhabitants of the u. लोकनिः

m pl. MundUp lord of the u. विश्वाधिपः SvetUp विश्वेशः

M^Bh, Hariv, R, etc सकलेश्वरः BhP

आधिलोकनाथः N. of the material u. स्वधा RV not

the u. आविश्वम् BhP on the u. (treated of in the

Upanishads) आधिलोकम् ind ŚBr, TUp support of the u.

जगदाधारः Sinhās, 15.4/5 terror ^{of} the u. जगद्वयम्

BhP ' n.-maker ' (N. of Śiva) सर्वलोककृत् m MBh

the whole of the u. लोकसङ्ग्रहः Up .

'unjoined' (ten thousand, a myriad) अयुतम्

(अयुतः only in MBh 3.801) RV, AV, etc .

unjust adj अन्यायिन्, अन्याय्य — आधार्मिक

— आधार्मिक f(ई) Kāty on Pān 4.441 —

विधर्म, विधर्मस्थ MBh — स्मृतिविरुद्ध W

— स्मृत्यपेत W — (as taxes) अप्रवृत्त

Bcar 2.44 .

unjust action अन्यायः u. and ^{be} unless निधर्मार्थ

MBh an u. reproach विजल्पः MārKP .

unjustifiable adj

अनपसर .

unjustly n

अधर्मतः

— अतदहम्

ind .acting unjustlyअन्यायवर्तिन्, अन्यायवृत्त mfn given u.

अदत्त

mfn the proclaiming that any one has been u.sentenced to deathमिथ्यावश्यानुकीर्तनम् MW u. attacked ^{दा}

दुराक्रान्त mfn u. covetous मिथ्याभिरुद्ध mfn MBh .

unkind adj I अकृप — अदय RV 10.103.7,

अदयालु — निर्दय f(आ) MBh, Kāv, etc —

अप्रिय — अप्रीतिकर — अस्नेह L —

नानुरक्त Pañc 2.46 (v.l.) — निरनुग्रह BhP —

अशिव f(आ) RV, AV, MBh, etc — रूक्ष f(आ)

MBh, Kāv, etc — कठिनाचित्त, कठिनहृदय — गतसौहृद

w — (as fate etc) पराङ्मुख f(ई) MBh, Kālid

— प्रतीपिन् ६ सुखादि .

II(prob) तत् प्रतिसाम Pāṇ 5.4.75 — दुष्प्राणी

RV 4.25.6 — निर्दट, निर्दड .

unkind towards निरनुरोध Katnāv .

acting unkindly विप्रियकर (Kathās) विप्रियकारिन्,

विप्रियंकर (MBh) mfn speaking u. अप्रियवादिन्

(mn 9.81) mfn अप्रियंवद (Yājñ 1.73) mf (आ) n

— परुषवचन mfn Bhartr — परुषवादिन् mfn

Meer, Pañc — रुक्षाभिभाषिन् mf (इणी) n Hariv .

unkindness n रुक्षता (Kāv, etc) रुक्षत्वम् (Śamk)

— वैषम्यम् R, Kathās, Sarvad .

unknowable adj अज्ञेय .

unknown adj I अज्ञात — अज्ञातक (gaṇa

यावादि q.v.) — अनाज्ञात — अविज्ञात 'SBr

14, KenaUp, Mn — अननुभूत — अविदित 'SBr 10.1

14, KenaUp, R — अप्राप्सिद् — अख्यात —

अपरिक्लृप्त — अपरिगत Kād — असंस्तव

'sak (v.l.) असंस्तुत Vātr, 'Sak, Kir, Kād —

परोक्ष f(भा) AV, etc — अदृष्ट 'SBr —

अस्पृशीर्ति Bhp — संछन्ना MBh .

II असूत (Nir, Pāṇ , Br) RV 10.82.4, AV 10.

3.9 असूर्य NBD अद्युद्ध L

अनागत .

born of unknown parents मूष्यायण L (अज्ञात-

- पितृक) in an u. manner or way अनाज्ञातम् ind

TS of u. origin कुतस्त्य (with अपि) Uttarar

(in slg.) u. as number or quantity अव्यक्त u. before

उपज्ञात SBr, Pāṇ, (in slg.) an u. magnitude वर्णः

(वर्णम् g अर्धचिदि) (afc f आ) an u. person

कुवित्सः RV 6.45.24 u. to अपरिचित .

(in alg) an u. quantity वर्णः (वर्णम् g अध्यादि)

(ife f आ) (in alg) — तावत् mf(अनी)n

(Pāṇ 5.2.39, 6.3.91 also with यावत्) .

(in alg.) applied to the 10th unknown quantity

मेचक mf(आ)n Col (in arithm) the 5th u. quantity

लोहितक mf(लोहितिका, लोहिनिका)n Col the 4th u.

quantity प्रीतक mf(इका)n Col (in alg.) the 8th

u. quantity चित्रकः (in alg.) the second u. quantity

कात्तकः Bījag .

(in arithm) involving a product of unknown quanti-

ties भावित mfn many u. quantities अनेकवर्ण

(in algebra compounded with various words) (colours

representing X, Y, Z, etc , e.g. अनेकवर्णगुणन multiplication

of many unknown quantities) .

unladen adj रिक्तक Mn 8.404 .

unlawful adj अधार्य — विधर्म MBh विधर्मक

वैधर्मिक MBh (v.1. विधर्मक, विधर्मिक)

धर्मघ्न f(ई) Yājñ — धर्मोपघातक MBh

following unlawful occupation विकर्मकृत् Mn 8.66,

विकर्मनिरत (BhP) विकर्मस्थ (Mn) विकर्मिन्

W mixture of caste by u. marriage योनिसंकरः Mn, R

u. acquisition of the Veda ब्रह्मस्तेयम् Mn 2.116 u. act

विकर्मन् n Mn, MBh, etc u. action अन्यायः u.

occupation विरुद्धप्रसंगः Yājñ .

unlawfully विधर्मतः ind MBh .

acting unlawfully विधर्मन् mfn MBh one who u.

promulgates another's system of teaching (as if it were

his own) शास्त्रचौरः MarkP शास्त्रदस्यु m MBh .

unlawfulness n वैधर्म्यम् MBh, F .

unlearned adj अवैद्य Mn 9.205, etc

निर्विद्य Kam विद्याहीन Gaut, Mn, Pañcat

— अप्राज्ञ — अपण्डित — अवैद्य

Gaut, Jain .

unless अहते (with abl or acc or a sentence

beginning with यतः) ind, RV, AV, etc, MBh, Pañcat, etc.

unlettered adj विवर्ण f(आ) L .

unliberated adj अमोक्ष L .

unlicked adj अनुपलीट Kaus' .

unlike adj असदृश f(ई) (gāṇa चान्दी)

_____ विसदृश f(आ, ई) DV, KātyŚr, Sch, etc

_____ अनीदृश .

unlikely adj असत्यसन्निभ L .

unlimited adj निरवधि Bhavabh, Rājat — अनवधि

— निर्मयदि EBh, R, etc — असीमन् Bālar

— अपर्यन्त SBr 10.14, etc — निष्पर्यन्त

Rājat — अपर्याप्त L — अपरिमित AV, SBr,

etc — अपरिच्छिन्न — अप्रमेय Mn 1.3 & 12.94,

etc — अनिबाध — अप्रतिष्ठित BhP, Jain

— उद्दाम — सर्वतोमुख f (ई) Kav —

अनावृत MBh — अपराध्य Ap'Sr .

into an unlimited number of parts or pieces

अपरिमितधा ind MaitrUp of u. night अप्रमेयानुभाव

' of u. splendour ' (N. of a class of divinities)

अप्रमाणाभाः m pl. Buddh u. in number अपराध्य

Asv'Sr u. power आज्ञा Balar .

unlock vb उद्घट् caus उद्घाटयति — उद्घट्

caus उद्घटयति and उद्घाटयति L .

unlocked adj उद्घाटित Kum 7.53 — उद्घटित

L .

one who unlocks उद्घाटिन् mfn Prasannar ' _____ '

(giver, granter) दुरः EV 1.53.2, 6.35.5 .

unlocking adj उद्घाटन Hit .

unlocking n (the act of) उद्घाटनम् .

unloose vb मुच् caus मोचयति MBh, R —

विमुच् विमुच्यति, विमुच्यते RV, etc —

परिमुच्यति
परिमुच् AV, MBh, etc — व्यतमुच् (only ind

व्यवमुच्य) R — कर्त् कर्चयति Dhātup

35.60 .

hard to unloose दुर्मोच mfn .

to be unloosed विमुच् pass विमुच्यते .

unloosed adj विमुक्त — अमोक्ष L .

having the throat or voice unloosed विमुक्तकण्ठ

Amar | .

that cannot be unloosed अमोक्ष AV 3.6.5 .

unloosing n परिमोक्षणम् Suśr — सायम्

RV, etc .

unlovely adj असौम्य VP .

' having victorious banners unlowered ' (a future

universe) अन्तवनामितवैजयन्तः Buddh .

unlucky adj अमङ्गल Ragh 12.43, etc

अमङ्गल्य ad दुर्भाग Susr, VarBrS, Pañc, BhP,

दुर्भाग्य Tattvas हातलक्षण MārKP

शुभेतर śis उपहतक L अश्रीक

MBh 3.12261 अदृष्टवत् अनाभ्युदयिक.

conjuring of unlucky omens अमेध्यप्रतिमन्त्रणम्

Āpy duration of an asterism considered as u. त्याज्यम्

W (hated by i.e.) u. at dice अक्षदुग्ध AV having an

u. shadow आपन्धाय not liable to u. accidents अपद्रव

Susr u. accident उपपन्नः an u. day प्राप्ताहम् TBr

— अन्तहन् n L (in astrol.) an u. position

पीडास्थानम् Var u. speech दुर्वचम् W u. with

ममसन्निन् (comp) MBh, Kāv, etc .

unmalicious adj आपिशुन .

unman vb षण्डय Nom षण्डयति hYogay .

unmanliness n अपौरुषम् — कैव्यम् MBh, R,

BhP, Hit — निर्वर्जिता Āpast , BhP — कापुरुषता,

कापुरुषत्वम्, कापुरुष्यम् gana त्राहणादि —

अशौण्डीयम् MBh 12.3605, Mricch — अशौवीयम्

MBh 12.3605 — अमनुष्यता .

unmanly adj अयोरुष — निष्पौरुष Prab 2.18

— अपुरुष — कापुरुष f(आ) Hariv, R 6.88.

13 — क्रीव f(आ) MBh, Mricch, BhP, etc —

निर्वीर्य — अनीर RV 7.61.4 & 10.95.3 —

निपुंसक Kathās — तद्धि RV, AV, ŚBr .

speaking unmanly words वद्विनाच् RV .

to be unmanly क्रीव् cl 10 क्रीवयते MBh 6.4334

(v.1.) Kathās 104.126 .

unmanageable adj दुर्भर MBh, R, दुर्भ Bhp 6.

5.42, etc _____ अत्यंत श्रद्धा _____ अतिक्रम Pan 6.2.191

Sen .

unmanifested adj अप्रकट f(आ) .

unmarked adj अनुपलक्षित — विनाक्षित W —

अलक्ष्य Sāh — अनक्षित MeitrS .

unmarried adj अपाविग्रहण Kathās — अनग्नि

— निरुद W — अपूर्विन् R — अग्नौ

m RV 5.44.7 & 7.96.4, AV — वष्ट, वष्ठ L .

the being unmarried while a younger brother is

married पारिवित्यम् Yājñ the brother of an u. woman

अनूठाभ्रातृ
अनूठा m the child of an u. woman कुमारीपुत्रः

(gāṇa सूत्रादि) VS 30.6 leading the life of an u.

religious student ब्रह्मचर्यवत् Āpast, MBh the offspr-

ing of an u. woman कन्यापुत्रः L the son of an u. woman

कन्याजः, कन्याजातः L — कन्यकाजातः

Yājñ 2.29 the state of an u. religious student ब्रह्मचर्यम्

AV, etc an u. elder brother परिविन्दत् m W an u. elder

brother whose younger brother is u. परिविन्ति m Mn, MBh,

etc an u. girl अदत्ता — अप्रौढा — गिरा

शाठः .

Pāṇ 3.4.48 Sch an u. man मित्रा Un 4.104 Sch —

वापः, वपः L an u. person अपति f अपतिना Nir

the u. state ब्रह्मचर्यत्वम् deriv an u. woman अनूढा

— अपरिणीता — अभर्तुका an u. woman

depending on another परस्त्री Sāh .

unmatched adj अप्रतिपुरुष Bhp .

unmeaning adj अर्थहीन — अपार्थ Bhp, etc

— गतार्थ Sāh 3, अर्शगत ँ आहिताशुचिदि —

निरर्थक f(इका) Mbh — व्यर्थ f(आ)

Hariv, Kāvyaḍ — कदर्थ W — अवद N —

अवहन्क L — अवहन्त Bhp —

अवध्य L — असंवद् Venis, etc (also if

action ३ Kād — अभिधेयरीहित — आति L .

talking much that is unmeaning बहवद् प्रतापिन्.

MW u. discourse इतिक्था, अतिक्था L .

speaking unmeaningly असंवेद mfn Mricch talking u

प्रलापिन् mfn (generally ifc) MBh, R, Yājñ, etc .

unmeasured *dj अमित RV, etc _____ अंयदिमित

AV, Śbr, etc _____ अप्रमित _____ अविमित BhP .

unmelodious adj. स्वररान्य W — श्रुतिकटु

श्रुतिकटु

(in rhet.) unmelodious sound श्रुतिकटु
~~श्रुतिकटु~~ m Kpr,
 1

श्रुतिकटु
 अनेहस
 1
 5ah .

unmenced adj. अनेहस
~~अनेहस~~ RV .

unmentionable adj अकथ्य .

' unmentionable region ' (the vulva) अवच्यदेशः

Comm on SBr .

unmentioned adj अनिनेदित .

let it be for i.e. let it be unmentioned दूरे तिष्ठतु

Kathās 6.37 .

unmerciful :dj निष्करुण Hariv, Kāv, etc

निर्दृष्टि f(आ) Māh, Kāv, etc तुच्छदय

Vaish 8.4 .

unmerciful biting (with the teeth) निर्दयदन्तदंशः

Gīt .

unmercifully निर्दयम् ind Kāv .

unmercifulness निर्दयत्वम् Kāv .

unmethodical adj अव्यवस्थित — उच्छृङ्खलित

Pañcat, Hit, Kathās, etc निरुक्तम् W

उच्छृङ्खलित

unmindful (of an offence) adj नवृद्धी ~~उच्छृङ्खलित~~ Rājat 5.299

नवृद्धी
नवृद्धी Bhatt .

unmindful of (services) rendered नवृद्धी (म आ)

Mn, R, etc, Brahmap .

to be unmindful of निस्मृति निस्मरति (m c also A)

(acc✓ or gen✓) MBh, Kāv, etc .

unmingled adj केवल (ई RV 10.73.6, AV, SBr,

Mn, etc, see Pāṇ 4.1.30) (in comp Pāṇ 2.1.49) SBr.

etc .

unmitigated (as capital punishment) adj

शुद्ध

Mn 9.273 .

' unmixed ' (exclusive) adj अमिश्र 'CBr

अमिश्रित
असंयुक्त
१

असंयुक्त
असंकीर्ण
१

BhP

असंकीर्ण
अव्यतिरीक
१

अव्यतिरीक L (said of a word or an affix consist-

ing of a single - i.e. not combined with another - letter)

अपृक्त — विपृक्तत् RV 5.2.3 (सनेतोव्यास

Sāy) — (pure i.e) शुद्ध Mn, MBh, etc —

अपरनाग Āpast .

the being both unmixed and mixed शुद्धमिश्रत्वम्

Krishṇaj .

pure i.e. unmodified (as a vowel not nasalized)

शुद्ध

mfn ŚāṅkhBr, Prāt .

unmolested adj निराबाध f(आ) MBh, Hariv ____

निरुपप्लव Śak 3.0/1 (v.l. निरुपप्लव) ____ स्वस्थ

f(आ) MaitrUp, etc ____ (by) शुब्ध्य, शुब्ध्यू

(gen.) RV, VS, TS .

unmovable adj अचपल .

unmoved adj अक्षोभ — अप्रच्युत RV 2.28.8

स्थितधी Bhag — अपरिचालित 'Sis —

अविचालित — अवीडित TBr — प्रतिलीन

ŚāṅkhGr .

to keep unmoved निभृतीकृ Kāv .

